KESKKONNAAMET

Pärnu Linnavalitsus
linnavalitsus@parnu.ee

05.11.2026 nr DM-136711-12

OÜ NURME TEEDEEHITUS
info@nurmeteedeehitus.ee

Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes alljärgnevast, OÜ NURME TEEDEEHITUS (**taotleja**) poolt 27.05.2026 esitatud Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusest ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6^1 lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2^2, 2^3, 4, 8 ja 8^1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele.

1.2. Loa andmisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Transpordivahendite kiirus mäeeraldisel ja selle teenindusmaal ei tohi ületada 20 km/h. Selle reguleerimiseks paigaldada teenindusmaale liiklusmärk
1.2.2. Karjääri tegevusega seonduva õhusaaste leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle $+5^0$ C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.
1.2.3. Mäeeraldisel asuv kuklase pesa tuleb enne laiendataval alal tööde alustamist ümber asustada. Selleks küsida nõusolek Keskkonnaametilt.
1.2.4. Säilitada puhvertsoon, mis kaitseb kalmistu ala kultuurkihti varisemise eest ning võimaldab kalmistule vaba ligipääsu igast küljest. Kalmistu vahetus läheduses Kalmu kinnistu kagunurgas tuleb tagada turvaline ja lauge üleminek karjääri põhjast kalmistu alani.
1.2.5. Kavandatavad tegevused, sh materjalide ladustamine ja kuhjamine peavad jääma riigitee katte servast vähemalt 13 m kaugusele.
1.2.6. Maavara väljaveoks kasutatakse riigitee nr 19108 olemasolevat ristumiskohta km

11,687. Täiendavaid ristumiskohti riigiteele mitte planeerida.
1.2.7. Kooritavast katendist moodustada enne laiendataval alal maavara väljamisega alustamist Kooli kinnistu suunale vähemalt 5 m kõrgune katendist vall.
1.2.8. Laanepüüle müra mõjude vähendamiseks rajada esimesel võimalusel, kuid enne laiendataval alal maavara väljamist, kooritud materjalist karjääri edelaküljele vähemalt 5 m kõrgune müratõkkevall.
1.2.9. Karjääri korrastamisel tuleb osaliselt rajada must-toonekurele sobivad toitumisveekogud ja kahepaiksete sigimisveekogud.
1.2.10. Arvestades kaitsealuste linnuliikide ohtrust lähipiirkonnas, tuleb raadamistööd ja pinnase koorimine teha väljaspool üldist lindude pesitsusperioodi, mis kestab 15.04-15.07.

1.3. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1^1 punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. OÜ NURME TEEDEEHITUS (registrikood 11188001, aadress Kruusa, Nurme küla, Tori vald, Pärnu maakond) esitas 27.05.2026 Keskkonnaametile taotluse Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa muutmiseks (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis (**KOTKAS)** 27.05.2026 dokumendina nr DM-136711-1).

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseadusele (**MaaPS**), keskkonnaministri 23.10.2019 määrusele nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ ning kas koos taotlusega oli esitatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (**KeHJS**) § 6^1 lõike 1 kohane teave. Esitatud taotlus vastas nõuetele, sisaldades muu hulgas KeHJS § 6^1 lõikes 1 nimetatud teavet.

2.2. Keskkonnaloa taotlus on 08.07.2026 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 08.07.2026 kirjaga nr DM-136711-4 keskkonnaloa taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (**KeÜS**) § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid. Avalikustamise käigus ettepanekuid ega seisukohti ei esitatud.

2.3. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 08.07.2026 kirjaga nr DM-136711-5 Pärnu Linnavalitsusele arvamuse avaldamiseks.

Pärnu linnavalitsus ei ole ette antud ajaks oma seisukohta esitanud. Kohalikul omavalitsusel on menetluse jooksul veel võimalik oma arvamust avaldada.

2.4. KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba

või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (**KMH**) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2^1 viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6^1 lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6^1 lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2^3 järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2^1 alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

3. EELHINNANG

KeHJS § 6^1 lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6^1 lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“.

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlus, sh *KeHJS* 6^1 lõike 1 kohane teave;
2. Maa-ja Ruumiameti geoportaali kaardirakendused;
3. Pärnu maakonnaplaneering (kehtestatud 29.03.2018 riigihalduse ministri käskkirjaga nr 1.1-4/74)
4. Audru valla üldplaneering (vallavolikogu 05.2010 otsus nr 19);
5. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+”;
6. Eesti looduse infosüsteem (EELIS)
7. Tedre (*Tetrao tetrix*) kaitse tegevuskava
8. Metsise (*Tetaro urogallus*) kaitse tegevuskava
9. Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava
10. Nätsi-Võlla Natura linnuala tedre, öösorri, rähnide ja laanepüü inventuur 2020. aastal (I.

Tammekänd, J. Tammekänd, M. Ellermaa, I. Tammekänd, R. Endrekson, A. Vridolin, 2020)
11. Alkranel OÜ, 2023 aruanne „Müra modelleerimine liiva kaevandamisel taotletavas Soomra VI liivakarjääris“
12. OÜ Looduseekspert, 2023 „Soomra VI potentsiaalse karjääriala koondmõju eeldused Natura 2000 ala linnualale“
13. Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine (Asukoha eelvalik ja mõjude hindamise sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne, Hendrikson DGE, 2025, töö nr 24004951)

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

OÜ NURME TEEDEEHITUS on Soomra maardla Soomra VI liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa KL-520841 omaja. Olemasoleva mäeeraldise ja teenindusmaa pindala on 3,94 ha ning loa kehtivuse lõppemise kuupäev on 18.01.2039.

OÜ NURME TEEDEEHITUS taotleb Soomra VI liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa KL-520841 muutmist, et hõlmata olemasoleva mäeeraldisega Soomra maardla plokkide 30 kuni 33 maavaravaru. Tegemist on olemasoleva Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise laiendamisega, mitte uue iseseisva mäeeraldise rajamisega. Keskkonnaloa taotluse number on T-KL/1033553 ning olemasoleva keskkonnaloa registrinumber on KL-520841. Keskkonnaloa taotletav kehtivusaeg on tähtajaline ning loa kehtivuse lõppemise kuupäev on 18.01.2039. Keskkonnaloa KL-520841 kehtivuse perioodi muutmist ei taotleta.

Soomra VI liivakarjäär asub Pärnu maakonnas, Pärnu linnas, Soomra külas. Tegevuskoht paikneb Soomra külas, Pärnu linnas, Pärnu maakonnas katastriüksustel Kaevuaugu (tunnus 62401:001:0310), Grossu (tunnus 15905:001:0238) ja Kalmu (tunnus 15905:001:0317). Objekti L-EST97 koordinaadid on X: 6471866 ja Y: 506170. Käitise territoorium koosneb ühest lahustükist ning puudutatud katastriüksused on Grossu, Kaevuaugu ja Kalmu. Puudutatud kohalik omavalitsus on Pärnu linn, Pärnu maakond.

Soomra VI liivakarjäär asub Audru alevikust ligikaudu 14 km kaugusel läänes ning Tõstamaa alevikust ligikaudu 8 km kaugusel kirdes. Mäeeraldisele lähimad külad on Eassalu ja Alu, mille keskused jäävad otsesihis vastavalt ligikaudu 3,8 km kaugusele ida suunda ja ligikaudu 5,5 km kaugusele loode suunda. Teenindusmaa külgneb lõunapiiril eraomandis katastriüksustega Otsa (tunnus 15905:001:0237, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) ja Eespere (tunnus 15905:001:0271, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) ning läänepiiril eraomandis katastriüksusega Uuetoa (tunnus 15905:001:0088, sihtotstarve maatulundusmaa 100%). Teenindusmaa külgnemine Eespere ja Uuetoa katastriüksustega ei ole täielik, kuna osaliselt paikneb piiride vahel elektripaigaldise kaitsevöönd. Teenindusmaast põhja suunas jätkub Grossu katastriüksus ning ida suunas Grossu ja Kalmu katastriüksused. Teenindusmaa ümbritseb, välja arvatud idapiiril 13,4 m pikkusel lõigul, eraomandis Peedi katastriüksust (tunnus 62401:001:0309, sihtotstarve elamumaa 100%).

Mäeeraldise ala jääb Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaantee nr 19108 kilomeetripunktist nr 11,5 ligikaudu 10 m kaugusele lääne suunda.

OÜ Tambira tellimusel tehti 2024. aastal Soomra maardlal täiendava varu arvele võtmiseks geoloogiline uuring „Seletuskiri Soomra maardla täiendava varu arvele võtmise kohta (varu seisuga 01.12.2024. a)“, mille koostas V. Valling. Geoloogilise uuringu tulemusena kanti Maa-ameti 16.12.2024 korraldusega nr 1-17/24/2478 varud maavarade registrisse.

Täiendavalt arvele võetud maavaravaru plokid külgnevad Soomra VI mäeeraldise idapiiriga ning kattuvad enamuses pindalast endise kaevandamise alaga, kus maavaravaru on täielikult ammendamata ning kaevandatud maa tehniline ja bioloogiline korrastamine tegemata. Varuplokid 30 ja 31 asuvad eramaal ning varuplokid 32 ja 33 riigimaal.

Soomra VI liivakarjääris alustati kaevandamisega 2024. aastal. Seisuga 31.12.2025 oli mäeeraldise kaevandatav jääkvaru kogus 97,421 tuh m³. OÜ NURME TEEDEEHITUS jätkab olemasoleva mäeeraldise alal kaevandamist ning olemasoleva Soomra VI karjääri varu ammendumisel soovib jätkata kaevandamisega plokkide 30 kuni 33 alal.

Plokkide 30 kuni 33 alale eraldi iseseisva mäeeraldise taotlemist peab taotleja majanduslikult ja mäetehniliselt ebamõistlikuks väikese pindala ja varu koguse ning nõlvatervikute jätmise vajaduse tõttu. Plokkide 30 kuni 33 alale eraldi mäeeraldise taotlemisel tuleks muuta ka Soomra VI karjääri keskkonnaluba, et kaevandada praegune idapiiri nõlvatervik. Plokkide 30 kuni 33 maavaravaru kaevandamine lääne poolt olemasoleva Soomra VI karjääri laiendusena võimaldab kasutada juba väljakujunenud taristut ja kaevandamise tehnoloogiat ning taotluse seletuskirja kohaselt ei lisandu seetõttu täiendavaid mõjusid, mis kaasneksid uue mäeeraldise taotlemisega.

Kaevandamise jätkamine olemasolevast mäeeraldisest ida suunas välistab ebamõistliku terviku tekkimise olemasoleva karjääri ja endise kaevandamise ala vahele ning võimaldab ammendada varem kaevandatud alal jääkvaru ja korrastada varasema kaevandamisega rikutud ja korrastamata maa. Taotluse seletuskirja kohaselt on maavara kaevandamise jätkamine juba avatud ja kaevandamisest mõjutatud maa-alal võrreldes uute alade kasutusele võtmisega keskkonnasäästlikum ning Soomra VI liivakarjäärist ida pool oleva varu kasutuselevõtt on kooskõlas juba avatud maardla maksimaalse võimaliku kasutamise eesmärgiga.

Taotletava Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise pindala on 7,37 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 7,37 ha. Mäeeraldis ja teenindusmaa koosnevad ühest lahustükist. Taotluse kohaselt hõlmab mäeeraldis Soomra maardla, registrikaart nr 762, maavaravaru. Maardla põhimaavara on liiv. Taotluses on:

ploki 29 ehitusliiva aktiivse tarbevaru koguseks 151,721 tuh m³ seisuga 31.03.2026,
ploki 30 ehitusliiva aktiivse tarbevaru koguseks 45 tuh m³ seisuga 01.01.2026,
ploki 31 ehitusliiva aktiivse tarbevaru koguseks 53 tuh m³ seisuga 01.01.2026,
ploki 32 ehitusliiva aktiivse tarbevaru koguseks 30 tuh m³ seisuga 01.01.2026
ploki 33 ehitusliiva aktiivse tarbevaru koguseks 79 tuh m³ seisuga 01.01.2026.

Ehitusliiva varu kogus mäeeraldisel on kokku 358,721 tuh m³ ning kaevandatavat varu on 256,721 tuh m³.

Keskmine tootmismaht aastas on 20 tuh m³. Seletuskirja kohaselt on maavara kaevandamise keskkonnaloa KL-520841 kehtivuse lõppemise kuupäev 18.01.2039. Arvestades kaevandatud maa korrastamise lõpetamiseks ligikaudu ühe aasta pärast varu ammendumist, on kaevandamise aeg ligikaudu 13 aastat.

Soomra VI liivakarjääri maavaravaru kasutusala on ehitusliiv, mis sobib kasutamiseks looduslikul kujul ehituses ja teedeehituses. Taotluses on kaevandatud maavara kasutamise otstarbeks märgitud „Ehitus, teedeehitus“. Kaevandatud maa kasutamise otstarve on tehisveekogu.

Soomra kruusamaardla kirjeldus

Soomra VI liivakarjäär paikneb Soomra maardlal, mille registrikaardi number on 762. Maardla põhimaavara on liiv. Taotletav mäeeraldis hõlmab Soomra maardla aktiivse tarbevaru plokki 29 osaliselt ning plokke 30, 31, 32 ja 33 täielikult. Olemasoleva mäeeraldisega seotud varuplokid on maavarade registrisse kantud Maa-ameti 16.12.2020 korraldusega nr 1-17/20/2980 ning laienduse maavaravaru on maavarade registrisse kantud Maa-ameti 16.12.2024 korraldusega nr 1-17/24/2478.

Soomra maardla paikneb loode-kagusuunalisel Antsülusjärve rannavallil. Maardla kujutab looduses halvasti jälgitavat lamedaharjalist ligikaudu 2 km pikkust ja 0,3–0,5 km laiust rannavalli, mille materjaliks on kruus, kruusasegune liiv ja liiv. Maardla põhja- ja lõunaosas on kasuliku kihi lamamiks saviliiv või saviliivmoreen ning maardla äärealadel savikas liiv ja savi.

Olemasoleva Soomra VI liivakarjääri aktiivne tarbevaru on seotud 2020. aasta geoloogilise uuringuga „Soomra VI uuringuruumi liiva varu geoloogiline uuring Pärnumaal (varu seisuga 01.07.2020)“, mille koostasid R. Sinisalu ja M. Rammo. Geoloogiafondi number on 9427. Taotluse kohaselt oli geoloogilise uuringu loa omaja Tambira OÜ, loa registreerimise number L.MU/331344 ning loa kehtivuse aeg 17.12.2020. Maavaravaru arvele võtmise otsuse number on 1-17/20/2980 ja otsuse kuupäev 16.12.2020.

Soomra VI liivakarjääri alale rajatud kaevandite ja puuraukudega avatud geoloogiline läbilõige koosneb järgmistest setetest. Ülemise kihi moodustab Q2_s ehk liivasegune kasvukiht paksusega 0,4–1,0 m. Selle all paikneb Q2An ehk beež segateraline liiv, mis on kvarts-päevakivi koostisega ja sisaldab hästi ümardunud peent karbonaatset kruusa. Kruus esineb kihiti ning selle sisaldus ja terasuurus vähenevad sügavuse suunas. Selle kihi paksus on 0,3–4,7 m. Sügavamal paikneb samuti Q2An ehk beež liiv, mis allpool põhjavee taset on hall, ülipeen ja kihiti väga peen, tihe ning kvarts-päevakivi koostisega; kruus selles kihis praktiliselt puudub. Selle kihi paksus on 2,0–4,5+ m.

Olemasoleva mäeeraldise kattekihi ehk kasvukihi paksus on vahemikus 0,4–1,0 m, keskmiselt 0,7 m. Kasuliku kihi paksus on vahemikus 4,3–7,1 m, keskmiselt 5,5 m, sealhulgas allpool

põhjavee taset 2,3–3,6 m, keskmiselt 2,9 m. Kasuliku kihi lamam paikneb absoluutkõrguste 22,7–23,7 m vahemikus, keskmiselt absoluutkõrgusel 23,3 m.

Olemasoleva mäeeraldise kasulikuks kihiks on kruusasegune segateraline liiv ja ülipeen liiv. Kruusaseguses segateralises liivas on alla 0,063 mm suuruste osakeste sisaldus 0,50–6,39%, kaalutud keskmiselt 1,76%, ning üle 31,5 mm suuruste osakeste sisaldus 0,0–8,00%, kaalutud keskmiselt 2,88%. Ülipeenes liivas on alla 0,063 mm suuruste osakeste sisaldus 0,80–4,16%, kaalutud keskmiselt 2,30%.

Taotletava laienduse maa-ala on seotud 2024. aasta geoloogilise uuringuga „Seletuskiri Soomra maardla täiendava varu arvele võtmise kohta (varu seisuga 01.12.2024. a)“, mille koostas V. Valling. Geoloogiafondi number on 9938. Varu arvele võtmiseks kasutati Soomra II uuringuruumis 2009. aastal rajatud puuraukude andmeid ning Soomra VI uuringuruumis rajatud puuraukude andmeid. Maavaravaru arvele võtmise otsuse number on 1-17/24/2478 ja otsuse kuupäev on 16.12.2024.

Taotletava laienduse alal on katendi keskmine paksus uuringupunktide järgi vahemikus 0,3–1,0 m, keskmiselt 0,6 m. Kasuliku kihi paksus uuringupunktide järgi varieerub vahemikus 4,5–8,5 m, keskmiselt 6,8 m. Kasulik kiht paikneb osaliselt keskmisest põhjaveetasemest allpool. Kasuliku kihi lamavad setted on avatud ainult Soomra II uuringuruumis. Kasuliku kihi lamamiks on hall plastne savi Q1jr_lg, mida läbiti puuraugus Pa-12 kuni 0,9 m ulatuses. Avatud lamami ehk savi lasuvussügavus jääb absoluutkõrguste vahemikku 20,5–21,2 m.

Plokkide 30 ja 31 loodusliku materjali kruusa fraktsiooni, mille terasuurus on üle 31,5 mm, sisaldus on 0,0–19,5%, kaalutud keskmiselt 4,3%. Liiva fraktsiooni, mille terasuurus on alla 31,5 mm, sisaldus on 80,5–100,0%, kaalutud keskmiselt 95,7%, ning peenosiste, mille terasuurus on alla 0,063 mm, sisaldus on 0,45–7,60%, kaalutud keskmiselt 2,55%.

Plokkide 32 ja 33 loodusliku materjali kruusa fraktsiooni, mille terasuurus on üle 31,5 mm, sisaldus on 0,0–16,1%, kaalutud keskmiselt 3,3%. Liiva fraktsiooni, mille terasuurus on alla 31,5 mm, sisaldus on 83,9–100,0%, kaalutud keskmiselt 96,7%, ning peenosiste, mille terasuurus on alla 0,063 mm, sisaldus on 0,50–7,60%, kaalutud keskmiselt 2,98%.

Soomra VI uuringuruumi maa-alal määrati 2019. aasta geoloogilise uuringu käigus keskmiseks põhjaveetasemeks absoluutkõrgus 26,2 m EH2000 süsteemis. Seda taset kasutati 2024. aasta seletuskirjas täiendava tarbevaru jaotamiseks vertikaalläbilõikes veetaseme suhtes. Varasema, olemasolevat mäeeraldist käsitleva geoloogilise uuringu ajal paiknes põhjavee tase maapinnast 1,5–5,2 m sügavusel, keskmiselt 3,3 m sügavusel, absoluutkõrguste vahemikus 25,0–27,7 m, keskmiselt absoluutkõrgusel 26,2 m. Veetase alaneb ida suunas.

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldisel on kaevandamist alustatud ala põhjaosast. Senise kaevandamise tulemusena on ligikaudu üks kolmandik mäeeraldise alast kujunenud veekoguks. Mäeeraldise lõunaosas on tehtud paljandustööd ning kattepinnas on ladustatud mäeeraldise piiralale, sealhulgas Peedi katastriüksuse piirile. Kogu olemasolev Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise ala on mõjutatud mäetöödest.

Kaevandatud maa korrastatakse pärast maavaravaru ammendamist tehisveekoguks. Kaevandamise lõpetamisel on kaevandatud maa kujundatav nõuetekohaseks veekoguks sügavusega valdavalt üle 2 m. Veekogu veepealsed nõlvad saab kujundada rohumaaks. Kooritud ja ladustatud kattepinnast saab kasutada veekogu kaldaperve kujundamiseks, veekogus madalaveeliste alade moodustamiseks ja veekogu veepealsete nõlvade katmiseks. Kattepinnas kasutatakse täielikult, koguses 44 tuh m³, kaevandatud maa korrastamiseks. Enne bioloogilist korrastamist tuleb kontrollida, et ala oleks tasandatud ja silutud ning maapinna kalded ja veerežiim vastaksid nõuetele. Bioloogilise korrastamise käigus külvatakse veekogu veepealsetele nõlvadele heintaimede seemned rohumaa moodustamiseks.

Kaevandatud maa korrastamisel tuleb korrastada ka endine teenindusmaa ala pindalaga 0,06 ha, mis käesoleva taotlusega teenindusmaast välja jäetakse. Mäeeraldise lamamis ei paikne maavaravaru plokke ning kaevandamise ja kaevandatud maa korrastamisega ei muudeta maavaravaru kaevandamisväärsust ega selle olemasolevat juurdepääsu olukorda.

Kasutatav tehnoloogia

Mäenduslikud tingimused maavara kaevandamiseks Soomra VI liivakarjääris on head. Kattekihi paksus on väike, kasulik kiht paikneb osaliselt põhjaveetasemest kõrgemal ning mäeeraldisele on tagatud juurdepääs Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaantee nr 19108 kaudu. Olemasolevas Soomra VI liivakarjääris on maavara kaevandamisega juba alustatud. Taotletava laienduse varu kaevandamisega ei kaasne kehtiva loaga määratud kaevandamistehnoloogia muutuseid ning täiendavaid masinaid ei lisandu.

Kaevandamise ettevalmistustöödeks on metsa raadamine, kändude juurimine ja kokkulüke ning kattepinnase koorimine. Katendi moodustab liiva- ja mulla segune kasvukiht ehk muld taimejuurtega (Q2_s). Katendi paksus on olemasoleval Soomra VI mäeeraldisel 0,4–1,0 m, keskmiselt 0,7 m, ning laienduse alal 0,3–1,0 m, keskmiselt 0,6 m. Katendi kogus kokku on 44 tuh m³.

Korraga ladustamist vajava katendi koguse vähendamiseks eemaldatakse katend järgukaupa lähtuvalt prognoositavast kaevandamise mahust. Katendit on võimalik kaevandamise ajal ajutiselt ladustada mäeeraldise alal, kasutada müra- ja tolmutõkkevallide rajamisel või võõrandada vastavalt maapõueseaduse §-le 99, kui see on otstarbekas. Kooritud ja ladustatud kattepinnast saab kaevandatud maa korrastamistööde käigus kasutada kaeveõõne veepealsete nõlvade katmiseks ja veekogudes madalaveeliste alade moodustamiseks. Kattepinnase lõplik kasutus ja korrastamistöödeks vajalikud kogused määratakse kaevandatud maa korrastamise projektis.

Kattepinnas kooritakse ja kasulik kiht kaevandatakse pöördkoppekskavaatoriga. Veepealse kasuliku kihi paksus on kuni 4,8 m ja veealuse kasuliku kihi paksus kuni 4,2 m. Veepealse kasuliku kihi saab ammendada pöördkoppekskavaatoriga ühe kaeveastmega. Veepealse maavara kaevandamisel ammutab pöördkoppekskavaator maavara looduslikust tervikust ja laeb selle tarbijate kalluritele.

Veealuse kasuliku kihi saab samuti ammendada pöördkoppekskavaatoriga ühe kaeveastmega. Veealuse maavara kaevandamine toimub veetaset alandamata. Veealuse maavara kaevandamisel tõstetakse ekskavaatoriga vee ja liiva segu puistangusse ning pärast nõrgumist laaditakse kaevis tarbijate kalluritele. Liiva laadimiseks kasutatakse vajadusel frontaallaadurit.

Maavara kaevandamine ja väljavedu mäeeraldiselt toimub kehtiva loa ja taotluse kohaselt esmaspäevast reedeni ajavahemikus kell 8.00–17.00. Maavara väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaanteele. Peedi kinnistu, katastritunnusega 62401:001:0309, omanikule tagatakse kogu kaevandamisaja vältel igal ajal juurdepääs Kihlepa–Lepaspea teelt oma kinnistule.

Karjääris ei ole kavandatud maavara purustamist ega sõelumist. Kogu kaevandatav maavaravaru kaubastatakse täielikult.

Mäeeraldise kaguosas, kinnismälestise Kalmistu kaitsevööndiga kattuval alal, tuleb maavara kaevandamine ja kaeveõõne korrastamine korraldada vastavalt Muinsuskaitseameti kooskõlastusele.

Kaevandamise käigus kujundatakse mäeeraldise piiriäärsetele nõlvadele ohutud kalded. Mäeeraldise piiriäärsete nõlvade nõlvus jäetakse veepealses osas kaldega 1:2 ja veealuses osas kaldega 1:5. Kaevandatava varu maht väheneb nõlvatervikusse jäetava maavara koguse võrra.

Asukoha ja ümbritseva maastiku kirjeldus

Soomra VI liivakarjäär asub Pärnu maakonnas, Pärnu linnas, Soomra külas. Tegevuskoht paikneb Soomra külas, Pärnu linnas, Pärnu maakonnas katastriüksustel Kaevuaugu (tunnus 62401:001:0310), Grossu (tunnus 15905:001:0238) ja Kalmu (tunnus 15905:001:0317). Objekti L-EST97 koordinaadid on X: 6471866 ja Y: 506170. Käitise territoorium koosneb ühest lahustükist ning puudutatud katastriüksused on Grossu, Kaevuaugu ja Kalmu.

Soomra VI liivakarjäär asub Audru alevikust ligikaudu 14 km kaugusel läänes ning Tõstamaa alevikust ligikaudu 8 km kaugusel kirdes. Mäeeraldisele lähimad külad on Eassalu ja Alu, mille keskused jäävad otsesihis vastavalt ligikaudu 3,8 km kaugusele ida suunda ja ligikaudu 5,5 km kaugusele loode suunda. Teenindusmaa külgneb lõunapiiril eraomandis katastriüksustega Otsa (tunnus 15905:001:0237, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) ja Eespere (tunnus 15905:001:0271, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) ning läänepiiril eraomandis katastriüksusega Uuetoa (tunnus 15905:001:0088, sihtotstarve maatulundusmaa 100%). Teenindusmaa külgnemine Eespere ja Uuetoa katastriüksustega ei ole täielik, kuna osaliselt paikneb piiride vahel elektripaigaldise kaitsevöönd. Teenindusmaast põhja suunas jätkub Grossu katastriüksus ning ida suunas Grossu ja Kalmu katastriüksused. Teenindusmaa ümbritseb, välja arvatud idapiiril 13,4 m pikkusel lõigul, eraomandis Peedi katastriüksust (tunnus 62401:001:0309, sihtotstarve elamumaa 100%).

Mäeeraldise ala jääb Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaantee nr 19108 kilomeetripunktist nr 11,5

ligikaudu 10 m kaugusele lääne suunda.

Teenindusmaa ja mäeeraldise kagunurk kattub osaliselt kinnismälestise Kalmistu kaitsevööndiga (vid 11726).

Mäeeraldise põhjaosas on elektrimaakaabelliin TARBIJA MP (vid 304851526) ja selle kaitsevöönd, kuid see ei ole enam kasutuses. Teenindusmaa põhjapiir külgneb elektrimaakaabelliini AXPK.4x70 (vid 215783216) kaitsevööndiga. Teenindusmaa läänepiir külgneb elektrimaakaabelliini AHXAMK-W.3x120+35Cu 24kV (vid 304851511) ja elektriõhuliini 1-20 kV (Keskpingeliin) AS-25 (vid ELV304279150-3 ja vid ELV664497800) kaitsevööndditega.

Teenindusmaast põhja suunas ~62 m kaugusel Kooli katastriüksusel on puurkaev PRK0062385 (hooldusala 10 m) – puurkaevu sügavus on 58 m ja kasutatav põhjaveekiht on Siluri-Ordoviitsiumi (S2jg). Peedi katastriüksusel on puurkaev PRK0060744 (hooldusala 10 m) – puurkaevu sügavus on 56 m ja kasutatav põhjaveekiht on Siluri (S2jg).

Teenindusmaast ~110 m edela pool on maaparandussüsteemi maa-ala Tõstamaa(PÜ-79) (vid 6112330030090001).

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaast teisele poole Kihlepa-Lepaspea maanteed ida poole jääb Dozerland OÜ-le kuuluvad Soomra II kruusakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/319057 ja mis kehtis kuni 05.07.2025 ning Soomra V liivakarjäär, mille kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/329334 kehtivusega kuni 12.06.2032.

Soomra VI liivakarjäärist u 400 m kaugusele põhja poole jääb OÜ-le Soomra Kruus kuuluv Soomra III liivakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/323352 kehtivusega kuni 17.06.2028. 640 m kaugusele põhja poole jääb OÜ-le Nurme Teedeehitus kuuluv Soomra kruusakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on L.MK/317843 kehtivusega kuni 02.05.2033.

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa jääb Rapla- ja Pärnumaa maavarade teemaplaneeringu uuringuruumi alale Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piires ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte ning kultuurimälestisi.

Looduskaitselised objektid

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piires ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte. Lähim kaitseala on Nätsi-Võlla linnuala (RAH0000117) ja Nätsi-Võlla loodusala (RAH0000593), mis asuvad mäeeraldisest ligikaudu 760 meetri kaugusel.

Soomra VI liivakarjäärist ca 390 m idas on III kaitsekategooria linnuliigi **tedre (*Lyrurus tetrix*)**

elupaik (Eesti Looduse Infosüsteemi ehk EELISe kood KLO9127847).

Mäeeraldisest 630 m edelas asub III kaitsekategooria linnuliigi **laanepüü (*Tetrastes bonasia*)** elupaik KLO9135984.

Mäeeraldisest ca 4 km kaugusel on **must-toonekure (*Ciconia nigra*)** elupaik (KLO9128701) ja Lindi looduskaitseala (EELISe id 1025611127), kuid 16 - 19 km kaugusele jääb lisaks veel neli must-toonekure elupaika (KLO9128713, KLO9137281, KLO9128702 ja KLO9137820).

Mäeeraldisest 0,7 km kaugusel on I kaitsekategooria linnuliigi **kaljukotka (*Aquila chrysaetos*)** elupaik KLO9124360, kuid teadaolev pesa on 7 km kaugusel.

3.1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Kohaliku omavalitsuse seisukoht

Kohalik omavalitsus ette antud ajajooksul seisukohta esitanud ei ole.

Pärnu linna uut planeeringut ei ole veel kehtestatud.

Audru valla üldplaneering

Audru valla üldplaneeringu kohaselt kattub taotletav ala Soomra kruusamaardlaga. Seega vastuolu Audru valla üldplaneeringuga ei ole.

Pärnu maakonnaplaneering

Pärnu maakonnaplaneeringu kohaselt on maavarade kaevandamise üldised tingimused järgmised:

- maardlate kasutuselevõtul vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel, rohelise võrgustiku aladel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, rakendada meetmeid, et kaasnevad mõjud nendele aladele oleksid leevendatud ja minimaalsed;

- kaevandamine kavandada ja korraldada selliselt, et tekiks võimalikult vähe mõju rohelisele võrgustikule, maastiku ilmele ning puhkeotstarbelise, metsa- ja põllumajandusliku kasutuse huvidele;

- asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele. Eelistada sama maavara kaevandamisteemal asustatud aladest;

- turba kaevandamiseks eelistada juba kuivendusest rikutud alasid;

- kaevandamisel hinnata ja leevendada transpordiga kaasnevaid mõjusid;

- kasutuselevõetud maardlates varud ammendada maksimaalselt ning alad korrastada;

- arvelevõetud maavaravarud säilitada kasutamis- ja kaevandamisväärsena;

- turbamaardlate kasutuselevõtmisel arvestada Pärnumaa turbavarude arengukavaga aastani 2030;
- maavara I kategooria ja II kategooria aladele või nende vahetusse lähedusse ei tohi planeerida tegevusi, mis välistavad edaspidi seal kaevandamise (nt planeerida uusi elamualasid);
- üldplaneeringu koostamisel arvestada maardlatega (sh aktiivses kasutuses olevatega);
- maardlate kasutuselevõtul või maardlas uute karjääride rajamisel tuleb enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus (keskkonnamõju hindamine; müra, tolmu ja vibratsiooni mõõtmine või modelleerimine, hüdrogeoloogiliseduuringud jne) ning rakendada asjakohased meetmed kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks. Suur osa maavara kaevandamise negatiivsetest mõjudest on seotud materjali väljaveoga.

Tegemist on olemasoleva mäeeraldise laiendamisega maardlas, mis on juba kasutusele võetud. Laiendatava ala näol on tegemist alaga, kus on varasemalt kaevandatud, kuid on jäänud korrastamata. Varude ammendamise järel korrastatakse kaevandatud ala nõuetekohaselt.

Üleriigiline planeering

Üleriigilises planeeringus "Eesti 2030+" ei käsitle väga põhjalikult maavaradega seonduvat ega liivakarjääre spetsiifiliselt. Tuuakse välja hetkeolukord.

Eeltoodust lähtuvalt ei ole kavandatav tegevus vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentide ja kehtivate õigusaktidega.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade (nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik) kasutamine

Soomra VI liivakarjääri rajamisel ja laiendamisel kasutatakse peamiste ressurssidena maad, mulda, pinnast ja maavara. Vett kui ressurssi maavara kaevandamisel ei kasutata viisil, mis eeldaks põhjavee või pinnavee väljapumpamist või ärajuhtimist, kuna veealuse maavara kaevandamine toimub veetaset alandamata. Kavandatava tegevusega muutub mäeeraldise piires maa kasutus ja maastik ning olemasolev taimkate hävib mäetööde käigus. Kaevandamise lõpetamisel kujundatakse kaevandatud maa tehisveekoguks ning veepealsed nõlvad rohumaaks.

Taotletav laiendus kattub enamuses pindalast endise kaevandamise alaga, kus kaevandatud maa korrastamine on tegemata. Laienduse kirdepoolne osa on metsamaa ning kagupoolne osa osaliselt metsamaa ja osaliselt looduslik rohumaa. Enne kaevandamist tuleb teha metsa raadamine, kändude juurimine ja kokkulüke ning kattepinnase koorimine. Maavara kaevandamisega kaasneb mäeeraldise piires maastiku muutus ja olemasoleva taimkatte hävinemine.

Katendi moodustab liiva- ja mulla segune kasvukiht ehk muld taimejuurtega. Kattepinnas kasutatakse täielikult, koguses 44 tuh m³, kaevandatud maa korrastamiseks. Kooritud kattepinnast on kaevandamise ajal võimalik kasutada teenindusmaa piirile rajatavate müra- ja

tolmutõkkevallide moodustamiseks. Vallide kõrguseks on kavandatud 3–5 m ja nõlva kaldeks 1:2. Seletuskirja kohaselt on 4 m kõrguse ja 1375 m pikkuse valli moodustamiseks vajalik kattepinnase kogus 44 tuh m³.

Kaevandatav maavara on ehitusliiv. Soomra VI liivakarjääri mäeeraldis hõlmab osaliselt plokki 29 ning täielikult plokke 30, 31, 32 ja 33. Ehitusliiva varu kogus mäeeraldisel on 358,721 tuh m³ ning kaevandatav varu 256,721 tuh m³. Maavara kasutatakse ehituses ja teedeehituses. Kogu kaevandatav maavaravaru kaubastatakse täielikult.

Olemasoleva mäeeraldise kasuliku kihi paksus on 4,3–7,1 m, keskmiselt 5,5 m, millest allpool põhjavee taset paikneb 2,3–3,6 m, keskmiselt 2,9 m. Taotletava laienduse kasuliku kihi paksus uuringupunktide järgi on 4,5–8,5 m, keskmiselt 6,8 m, ning kasulik kiht paikneb samuti osaliselt keskmisest põhjaveetasemest allpool. Plokk 29 paikneb põhjaveetasemest allpool osaliselt, plokid 30 ja 32 põhjaveetasemest allpool ei paikne ning plokid 31 ja 33 paiknevad allpool põhjaveetaset.

Veealuse maavara kaevandamine toimub veetaset alandamata. Kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita isevoolu teel mäeeraldiselt ära põhja- ega pinnavett ning veetaset ei alandata. Seletuskirja kohaselt ei riku selline kaevandamise viis piirkonna veerežiimi ega mõjuta lähedalasuvate majapidamiste veevarustusallikaid. Veealuse maavara kaevandamisel tõstetakse vee ja liiva segu puistangusse ning nõrgunud kaevis laaditakse tarbijate kalluritele.

Maavara kaevandamisega kaasneb mäeeraldise piires maastiku muutus ja olemasoleva taimkatte hävinemine. Kaevandamise lõpetamisel kujundatakse kaevandatud maa nõuetekohaseks tehisveekoguks sügavusega valdavalt üle 2 m ning veepealsed nõlvad rohumaaks. Bioloogilise korrastamise käigus külvatakse veekogu veepealsetele nõlvadele heintaimede seemned rohumaa moodustamiseks.

Teenindusmaa ja mäeeraldis kattuvad osaliselt Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaantee nr 19108 kaitsevööndiga. Transpordiamet on kooskõlastanud varu arvutuse ala piiri 13 m kaugusel tee katte servast.

Transpordiamet on andnud nõusoleku mäeeraldise laiendamiseks järgmistel tingimustel (KOTKAS 24.07.2026 nr DM-136711-7):

1. Kavandatavad tegevused, sh materjalide ladustamine ja kuhjamine peavad jääma riigitee katte servast vähemalt 13 m kaugusele.
2. Maavara väljaveoks kasutatakse riigitee nr 19108 olemasolevat ristumiskohta km 11,687. Täiendavaid ristumiskohti riigiteele mitte planeerida.
3. Maavara väljaveoks kasutatav tee tuleb vähemalt riigitee kaitsevööndi ulatuses (30 m), soovitatavalt 100 m ulatuses alates riigitee sõidutee servast, viia tolmuvaba katte alla enne täiendavate kaevandamistegevuste teostamist mäeeraldise maa-alal, sest vastavalt liiklusseaduse § 7² Tee kasutamisele esitatavad nõuded, lg 1 on keelatud teed kahjustada ja risustada. Risustatud riigitee tuleb kaevandajal koheselt puhastada ning rakendada leevendavad meetmed.

Keskkonnaamet märgib, et taotluse seletuskirja kohaselt ei ole plaanis rajada täiendavaid väljasõiduteid. Kuid kuna taotletava tegevuse asukoht kattub teekaitsevööndiga, on asjakohane määrata loale tingimused nr 1 ja 2.

Tingimuse nr 3 kohta märgime, et kehtival keskkonnaloal on tingimus, mille kohaselt tuleb Soomra VI liivakarjääri väljaveotee muuta tolmuvaks terves ulatuses. Antud tingimus jääb keskkonnaloale kehtima.

Teenindusmaa ja mäeeraldise kagunurk kattub osaliselt kinnismälestise Kalmistu kaitsevööndiga, vid 11726. Taotluse kohaselt tuleb maavara kaevandamine ja kaeveõõne korrastamine kaitsevööndi alal korraldada vastavalt Muinsuskaitseameti kooskõlastusele. Kooskõlastuse punktis 1.4. on välja toodud, et *arvestades seda, et Kalmu kinnistul on arheoloogiamälestise Kalmistu reg-nr 11726 kaitsevööndis kaevandamistöid varasemalt juba toimunud, ei välista Muinsuskaitseamet olemasoleva karjääri laiendamist veelgi lõuna suunas. Säilima peab puhvertsoon, mis kaitseb kalmistu ala kultuurkihti varisemise eest ning võimaldab kalmistule vaba ligipääsu igast küljest. Kalmistu vahetus läheduses Kalmu kinnistu kagunurgas tuleb tagada turvaline ja lauge üleminek karjääri põhjast kalmistu alani.*

Muinsuskaitseamet on taotluse kohta esitanud arvamuse (KOTKAS 27.07.2026 nr DM-136711-8), milles on samuti välja toodud, et arvestades seda, et *Kalmu kinnistul on arheoloogiamälestise Kalmistu reg-nr 11726 kaitsevööndis kaevandamistöid varasemalt juba toimunud, ei välista Muinsuskaitseamet olemasoleva karjääri laiendamist veelgi lõuna suunas. Säilima peab puhvertsoon, mis kaitseb kalmistu ala kultuurkihti varisemise eest ning võimaldab kalmistule vaba ligipääsu igast küljest. Kalmistu vahetus läheduses Kalmu kinnistu kagunurgas tuleb tagada turvaline ja lauge üleminek karjääri põhjast kalmistu alani. Juhul kui geoloogiliste uuringute kaugem eesmärk on laiendada olemasolevat karjääri lõuna suunas, mälestise kaitsevööndis, tuleb läbi viia ka arheoloogiline eeluuring.*

Seega tuleb loa andmisel arvestada järgmise tingimusega: Säilitada puhvertsoon, mis kaitseb kalmistu ala kultuurkihti varisemise eest ning võimaldab kalmistule vaba ligipääsu igast küljest. Kalmistu vahetus läheduses Kalmu kinnistu kagunurgas tuleb tagada turvaline ja lauge üleminek karjääri põhjast kalmistu alani.

Märgime., et juhul kui esitatakse täiendava varu arvele võtmiseks geoloogilise uuringuloa taotlus lõuna poole, tuleb uuringuloa taotluse menetluses lähtuda Muinsuskaitseameti kooskõlastuse punktist nr 1.5.

Loodusliku mitmekesisuse seisukohast muutub karjääri rajamisel olemasolev olukord, sest alalt langetatakse mets ja võsa ning juuritakse kännud. Maavara kaevandamise tulemusena maastikupilt muutub, kuid selle kvalitatiivne muutus on taastatav hilisema karjääri maa-ala korrastamisega. Pikemas ajaskaalas endised kooslused taastuvad.

Alal esinevatest kaitstavatest loodusobjektidest on ülevaade antud ptk 3.1.1 osas „Looduskaitselised objektid“.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad.

Veealuse maavara kaevandamine toimub veetaset alandamata. Kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita isevoolu teel mäeeraldiselt ära põhja- ega pinnavett ning seetõttu ei ole vajalik energiakulu vee väljapumpamiseks ega veetaseme alandamiseks.

Maavara väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaanteele. Seletuskirja kohaselt on mäeeraldisele juurdepääs Kihlepa–Lepaspea kõrvalmaantee nr 19108 kaudu tagatud ning olemasoleva taristu kasutamine võimaldab jätkata kaevandamist olemasoleva Soomra VI liivakarjääri laiendusena.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Maavara kaevandamisega mõjutatakse alati suuremal või vähemal määral looduskeskkonda. Soomra VI liivakarjääris on kavandatava tegevusega peamisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks maastiku muutus, olemasoleva taimkatte hävinemine, masinate ja transpordivahendite tekitatav müra ja tolm ning võimalik mõju veekvaliteedile avariiolukorras. Taotletava laienduse varu kaevandamisega ei kaasne kehtiva loaga määratud kaevandamistehnoloogia muutuseid ning täiendavaid masinaid ei lisandu.

Kaevandamise lõpetamisel kujundatakse kaevandatud maa nõuetekohaseks veekoguks, mille sügavus on valdavalt üle 2 m. Veekogu veepealsed nõlvad saab kujundada rohumaaks. Kaevandatud maa ja mäeeraldise teenindusmaa lõplik korrastamine toimub vastavalt korrastamisprojektile.

Pinna- ja põhjavesi

Soomra VI liivakarjääri maavaravaru paikneb osaliselt allpool põhjaveetaset. Kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita isevoolu teel mäeeraldiselt ära põhja- ega pinnavett ning veetaset ei alandata. Veealuse maavara kaevandamine toimub veetaset alandamata. Selline kaevandamise viis ei riku piirkonna veerežiimi ega mõjuta lähedalasuvate majapidamiste veevarustusallikaid.

Mäeeraldisele lähimatel Kooli ja Peedi katastriüksustel asuvad puurkaevud PRK0062385 ja PRK0060744 sügavusega vastavalt 58 m ja 56 m. Kaevud kasutavad Siluri-Ordoviitsiumi (S2jg) põhjaveekihti. Nimetatud puurkaevudes on pinnakatte paksus vastavalt 42 m ja 47 m ning pinnakate on muu hulgas esindatud vastavalt 14 m ja 33 m paksuse savikihiga. Eesti põhjavee kaitstuse kaardi mõõtkavas 1:400 000 andmetel on piirkonna põhjavesi suhteliselt kaitstud. Soomra VI liivakarjääris kaevandamine ei mõjuta nimetatud puurkaevude veetaset ega vee kvaliteeti.

Kaevandamine ei mõju negatiivselt veekvaliteedile. Võimalik mõju veekvaliteedile on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolukordadega, kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust ning võimalikud on nende lekked. Avariiolukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem kui teistes rasketehnikaga seotud valdkondades, näiteks põllumajanduses või ehituses. Tehniliselt korras seadmete kasutamisel ja regulaarsel hooldamisel on lekete tõenäosus väike ning lekked kiiresti avastatavad. Masinate suuremahulisi hooldusi ja remonttöid ei ole kavandatud karjäärialal teha. Avariide likvideerimise viisid planeeritakse kaevandamise projektis. Mäeeraldise teenindusmaa piires on keelatud prügi maha panek. Keemilised mõjud on välditavad, kui välditakse masinate kütuse ja määrdeõlide lekkeid.

Kuna ei ole oodata mõju vee kvaliteedile ega veetasemele puudub vajadus otseselt vee seireks.

Müra

Tegevusega kaasneva müra levik ümbruskonda sõltub kasutatavast tehnikast, tööprotsessidest ja ümbritsevatest keskkonnatingimustest. Kaevandamise käigus tekib müra peamiselt kahest allikast: transpordimüra ja kaevandamise käigus masinate poolt tekitatav müra. Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse §-d 55-66 ja keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (*määrus nr 71*).

Punktmüraallikatel (karjääris töötavad masinad nt ekskavaator, rataslaadur, kallurauto) on olulisimaks parameetriks nende tekitatav helivõimsustase. Helivõimsustase on akustiline energia, mida allikas kiirgab. Müratase ehk helirõhutase on helivõimsustaseme ja kauguse funktsioon, mis tähendab, et müratase mingis punktis sõltub allika ja vastuvõtja vahelisest kaugusest ning allika helivõimsustasemest. Karjääris enim kasutatav masin on ekskavaator, abimehhanismidena kasutatakse vajadusel ka rataslaadurit.

Transpordi (joonmüraallikate) puhul on olulisimaks parameetriks liiklussagedus, millest sõltub transpordivahendite müraemissioon keskkonda. Mida suurem on liiklussagedus, seda suuremaks ja ühtlasemaks kujuneb müratase teede lähiümbruses. Lisaks liiklussagedusele mõjutab transpordi puhul müra teket ka teekate (asfalt, kruuskate), liikumiskiirus ja raskete sõidukite osakaal.

Ümbruskonnale kõige häirivamat müra tekitab katendi koorimine karjääri avamisel.

Soomra VI liivakarjääri lähiala käsitletakse vastavalt keskkonnaministri määrusele nr 71 kui II kategooria ala, kus tööstusmürale kehtivad piirväärtused päevasel ajal 60 dB ja öisel ajal 45 dB. Liiklusmüra piirväärtused II kategooria alal on päevasel ajal 60 dB, sealjuures 65 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolsel küljel, ning öisel ajal 55 dB, sealjuures 60 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolsel küljel. Arvestades, et karjäär töötab päevasel ajal, tuleb tagada vastav päevase aja normtase elamumaa-alal.

Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad. Ekskavaatori, kopplaaduri ja kallurite müratase jääb seletuskirja

kohaselt vahemikku 90...110 dB. Tööpäeva keskmisena jääb müratase nimetatud piiridest väiksemaks, sest masinad ei tööta pidevalt täisvõimsusel. Müra tekitab katendi koorimine karjääri avamisel, mis on võrdsustatav tööga tavapärasel ehitusplatsil. Järgneval mäetööde etapil, milleks on maavara kaevandamine ja laadimine, asuvad töötavad masinad katendivallide varjus ja karjäärisüvendis, mis hinnanguliselt vähendab müritaset kuni 10 dB võrra.

Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa esmasel taotlemisel on teostatud müra modelleerimine „Müra modelleerimine liiva kaevandamisel taotletavas Soomra VI liivakarjääris. Aruanne“ (06.01.2023, OÜ Alkranel). Müra modelleerimise töös on esitatud tingimused, mille järgimisel ei ületata Soomra VI liivakarjääris kaevandamisel lähimate vastuvõtjate asukohas päevase aja müra piirväärtust.

Taotletaval laiendusel jätkatakse kaevandamist samade masinate ja sama tehnoloogiaga, mis on kasutusel olemasolevas Soomra VI liivakarjääris ja millega on arvestatud müra modelleerimisel. Laienduse alal järgitakse samuti müra modelleerimise töös toodud nõudeid. Seletuskirja kohaselt ei ületata ettenähtud meetmete rakendamisel Peedi, Kooli ja Uuetoa katastriüksustel päevase aja müra piirväärtust.

Kehtivale loale on kantud müra häiringu vähendamiseks järgmised kõrvaltingimused:

1. Kaevandamise esimeses etapis rajatakse müratõkkevall Peedi kinnistu põhja-ja läänepoolsesse külge. Kui mäeeraldise põhja- ja läänepoolsed osad on ammendatud ja töödega liigutakse edasi, liigutatakse müratõkkevallid Peedi kinnistu lõunapoolsesse ossa.
2. Müramõõtmised tuleb teostada järgmistel etappidel: 1. Pärast müratõkkevalli rajamist, kui kaevandatakse Peedi kinnistule kõige lähemal paiknevas karjääriosas. 2. Tööprotsessis, kus tegevus on jõudnud Peedi kinnistust kõige kaugemasse karjääri loodeossa, siis kui soovitakse otsustada müratõkkevalli eemaldamise võimalikkuse üle. Müra peaks olema mõõdetud karjääri müratõkkevalli juures.
3. Kaevandamine (sealhulgast väljavedu mäeeraldiselt) on lubatud esmaspäevast reedeni (ajavahemikus 8.00–17.00). Muul ajal, sh nädalavahetustel ja riigipühadel on kaevandamine ja töötamine keelatud.

Taotluse seletuskirjas on välja toodud, et kooritud kattepinnas on kaevandamise ajal ajutiselt kasutatav müra ja tolmu levikut tõkestavate müra- ja tolmutõkkevallide rajamiseks teenindusmaa piirile.

Kooli kinnistu paikneb taotletavast laiendusest u 85 m kaugusel. Seega tuleb müra häiringute leevendamiseks laiendatavalt alalt kooritavast katendist moodustada Kooli kinnistu suunale vähemalt 5 m kõrgune katendist vall.

Osakesed (tolm)

Liiva kaevandamisel on võimalikeks osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Osakeste eraldumine

mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tolmu eraldumine kruuskattega teedel liiklemisel transpordivahendite (eriti raskeveokite) ratastelt ning lahtistelt koormatelt. Veose katmise nõuded on toodud liiklusseadustikus ja selle alamaktides.

Praktika põhjal sisaldab looduslikus lasundis olev materjal seletuskirja kohaselt sedavõrd palju niiskust, et materjali eemaldamisel lasundist praktiliselt tolmu ei teki. Maavara kaevandamisel ja laadimisel loodusliku niiskuse juures ei eraldu märkimisväärselt tolmu ning see langeb kiiresti maha masinate töötsooni läheduses. Kaevise langemisel ekskavaatori ja laaduri kopast eralduvad atmosfääri tahked osakesed (PMsum). Tahkete osakeste emissioon sõltub tootmistehnoloogiast ehk tekke kohtade hulgast ja tootmismahust.

Seletuskirjas on tahkete osakeste heitkogust hinnatud „EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2019“ andmete ja metoodika alusel. Euroopa Keskkonnaagentuuri metoodika järgi on liiva- ja liivakarjääride materjali keskmine niiskusesisaldus 6%, kuid Soomra VI karjääri puhul kasutati konservatiivselt niiskusesisaldust 3%. Eesti aastaseks keskmiseks tuule kiiruseks kasutati Riigi Ilmateenistuse andmetel 3,5 m/s. Nende lähteandmete korral saadi liiva laadimisel tahkete osakeste eriheiteks 0,0012 kg/t.

Veepealse varu kaevandamisel läbib kaevis ühe laadimistsükli ning eriheite koguseks arvestati 0,0012 kg/t. Veealuse varu kaevandamisel läbib kaevis kaks laadimistsüklit, esmalt puistangusse ja seejärel kallurile, mistõttu on eriheite koguseks 0,0024 kg/t. Seletuskirjas tehtud arvutuse järgi on määruses sätestatud 1 t/a künniskogust ületamata maksimaalne veepealne kaevandatav maht 555 tuh m^3 aastas ja veealune kaevandatav maht 277 tuh m^3 aastas, arvestades liiva keskmiseks tiheduseks 1,5 t/m^3. Nende koguste ületamisel tuleb taotleda õhusaasteluba eeldusel, et tehnoloogiline protsess ja töötsüklite arv vastavad seletuskirjas kirjeldatule.

Soomra VI liivakarjääri keskmine tootmismaht aastas on 20 tuh m^3. Seletuskirja kohaselt ei ole sellise tootmismahu ning kavandatava tootmisprotsessi ja -tingimuste puhul oodata käitise saasteainete heidete künniskoguste ületamist, mille korral oleks keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 67 kohaselt nõutav õhusaasteluba.

Karjääris kasutatavate masinate heitgaasid peavad vastama kehtestatud normidele ning kasutada tohib ainult tehniliselt korras olevat kaevandamistehnikat.

Tolmu võib tekkida teenindusmaa piires kuival aastaajal katendita teedel maavara transportivate veoautode liikumisest. Tolm koosneb erineva suurusega tahketest osakestest, millest jämedamad osakesed langevad maha kiiremini ja peenemad aeglasemalt. Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltuvad peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Tolmu levikut külgnevatele aladele vähendavad mäeeraldise piirialadel katendi puistangud ning mäeeraldise alal maavara ja toodangu puistangud. Maavara veol tekkida võivat tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjäärisiseste teede niisutamisega.

Müratasteme ja tolmu tekke ning leviku vähendamiseks on seletuskirjas välja toodud meetmeks

karjäärisisestel teedel transpordivahendite liikumise kiiruse piiramine maksimaalselt 20 km/h. Seletuskirja kohaselt ei ole kavandatava tegevuse tulemusena oodata tolmust lähtuvat negatiivset mõju ümbritsevale elukeskkonnale ja elukvaliteedile, kuid vajadusel tuleb rakendada asjakohaseid meetmeid tolmu tekke ennetamiseks.

Transpordil tekkivad tolmu heitkogused sõltuvad liiklusintensiivsusest, kasutatavate masinate massist ja sõidukiirusest, teede peente osakeste sisaldusest, tee laiusest ja tööajast. Kaevise transpordist tekkiva tolmu leviku tõkestamise efektiivseks vahendiks kuival perioodil on teede niisutamine ning erinevate kemikaalide kasutamine.

Seega tuleb loa andmisel arvestada järgmiste meetmetega:

1. Transpordivahendite kiirus mäeeraldisel ja selle teenindusmaal ei tohi ületada 20 km/h. Selle reguleerimiseks paigaldada teenindusmaale liiklusmärk
2. Karjääri tegevusega seonduva õhusaaste leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5⁰ C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.

Ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni levimine mäeeraldise piiridest välja võib juhtuda ekstreemumitel ehk halbade tingimuste kokkulangemisel (suur tuulekiirus, kuivad tingimused, tööesi on vahetult mäeeraldise piiril). Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks.

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirgus- ega lõhnareostust tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne. Liiva kaevandamisega selliseid mõjusid ei teki või on need ebaolulise suurusega.

Vibratsioon

Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevatest õigusaktidest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Soomra VI liivakarjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele, mistõttu kaevandamisel kasutatav tehnika ning laadimistööd ei põhjusta vibratsiooni, mis võiks oluliselt negatiivselt mõjutada karjääris töötavaid inimesi või ümbruskonda. Soomra VI liivakarjääris kaevandamisel vibratsiooni põhjustavaid lõhkamistöid läbi ei viida. Ülenormatiivset ega hoonetele kahjustusi tekitavat vibratsiooni ei teki ka karjääri vahetus läheduses. Vibratsiooni piirmäärad vibratsioonist mõjutatud töökeskkonnale on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12.04.2007 määrusega nr 109 „Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded vibratsioonist mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna vibratsiooni piirnormid ja vibratsiooni mõõtmise kord“.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Jäätmeseaduse § 7^1 lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise

töö tulemusena. Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed tuleb koguda teistest jäätmetest eraldi (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käidelda nõuetekohaselt (viia jäätmejaama vms).

Seletuskirja kohaselt on kaevandamisjäätmed jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35^2 tähenduses, tuleb koostada kaevandamisjäätmekava.

Jäätmeseaduse § 35^2 lõike 1 kohaselt loetakse iga ehitist või ala, mida kasutatakse tahkel, vedelal, lahuse või suspensiooni kujul olevate kaevandamisjäätmete kogumiseks või ladestamiseks, muuhulgas rohkem kui kolmeks aastaks saastumata pinnase ladustamiseks, jäätmehoidlaks. Seletuskirjas on märgitud, et sellisel juhul on tegemist B-kategooria jäätmehoidlaga.

Jäätmeseaduse § 22^1 kohaselt on jäätmetekke vältimine prioriteetsem meede jäätmehierarhias. Seletuskirja kohaselt tuleb maavara kaevandamisel võtta kasutusele meetmed jäätmetekke vältimiseks, kuna see on jäätmeseadusest tulenevalt eelistatuim lahendus.

Soomra VI liivakarjääri kaevandatud maa korrastatakse tehisveekoguks. Seletuskirja kohaselt saab korrastamistöödel kasutada kooritud ja ladustatud kattepinnast veekogu kaldaperve kujundamiseks, veekogus madalaveeliste alade moodustamiseks ja veekogu veepealsete nõlvade katmiseks. Kattepinnase lõplik kasutus ja korrastamistöödeks vajalikud kogused määratakse kaevandatud maa korrastamise projektis.

Kaevandatud maa korrastamine toimub Maapõueseaduse § 81 lõike 1 kohaselt kaevandatud maa korrastamise projekti alusel. Seletuskirja kohaselt näeb keskkonnaloa taotleja kattepinnasele ette kindla kasutuse ning ei soovi kattepinnasest loobuda ega seda kasutuseta hoida, kuna kattepinnase kasutamine kaevandatud maa korrastamistöödel on põhjendatud. Kattepinnas kasutatakse täielikult, koguses 44 tuh m^3, kaevandatud maa korrastamiseks.

Kooritud katendit on kaevandamise ajal võimalik ajutiselt ladustada mäeeraldise alal, kasutada müra- ja tolmutõkkevallide rajamisel või võõrandada vastavalt Maapõueseaduse §-le 99, kui see on otstarbekas. Kooritud kattepinnas on kaevandamise ajal ajutiselt kasutatav müra ja tolmu levikut tõkestavate müra- ja tolmutõkkevallide rajamiseks teenindusmaa piirile. Vallide kõrgus on 3–5 m ja nõlva kalle 1:2. Seletuskirja kohaselt on 4 m kõrguse ja 1375 m pikkuse valli moodustamiseks vajalik kattepinnase kogus 44 tuh m^3. Soomra VI teenindusmaa välispiiri pikkus on 1635 m, mistõttu on võimalik kasutada kogu kattepinnas kaevandamise ajal müra- ja tolmutõkkevallide rajamiseks.

Seletuskirja kohaselt ei toimu Soomra VI liivakarjääris jäätmeseaduse mõistes katendi äraviskamist ning tegemist on loodusliku materjaliga, millel on olemas kindel kasutus ja otstarve.

Kogu kaevandatav maavaravaru kaubastatakse täielikult. Soomra VI liivakarjääris ei teki kaevandamisel jäätmeid ega kaevandamisjäätmeid ning seetõttu ei ole vajalik kaevandamisjäätmekava koostamine ega keskkonnaloa taotluses jäätmete eriosa täitmine.

Olmejäätmeid moodustub karjääri töös väikeses mahus. Need kogutakse konteinerisse ja antakse üle jäätmekäitlejale.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariiolukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Soomra VI liivakarjääris on võimalikud avariiolukorrad eelkõige seotud kaevandamiseks kasutatavate masinate ja seadmete tehniliste rikete ning sellest tulenevate kütuse- ja määrdeainete leketega. Kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, mistõttu on võimalik nende sattumine pinnasesse ning seeläbi ka vee kvaliteedi mõjutamine.

Seletuskirja kohaselt ei ole avariiolukorra tekkimise tõenäosus suurem kui teistes rasketehnikaga seotud valdkondades, näiteks põllumajanduses või ehituses. Tehniliselt korras seadmete kasutamisel ja nende regulaarsel hooldamisel on lekete tõenäosus väike ning lekked kiiresti avastatavad.

Masinate suuremahulisi hooldusi ja remonttöid ei ole kavandatud karjäärialal teha. See vähendab kütuse, õlide ja muude tehniliste vedelike pinnasesse või vette sattumise riski. Avariide likvideerimise viisid planeeritakse kaevandamise projektis.

Mäeeraldise teenindusmaa piires on keelatud prügi maha panek. Seletuskirja kohaselt on keemilised mõjud välditavad juhul, kui välditakse masinate kütuse ja määrdeõlide lekkeid.

Kuna kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita isevoolu teel mäeeraldiselt ära põhja- ega pinnavett ning veetaset ei alandata, ei ole avariiolukorra korral ette nähtud reostuse levikut kuivendusvee või väljapumbatava vee kaudu. Võimalik mõju veekvaliteedile on seotud eeskätt lokaalse lekkega masinate tööpiirkonnas.

Seletuskirjas on märgitud, et kaevandamine ei mõju tavapärase töökorralduse juures negatiivselt veekvaliteedile. Võimalik mõju veekvaliteedile tekib üksnes avariiolukorras, kui kütus või määrdeained satuvad keskkonda. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tekkimise tõenäosus väike ning lekked kiiresti avastatavad.

Soomra VI liivakarjääris ei toimu lõhketöid. Seetõttu ei ole avariiolukorrad seotud lõhkeainete kasutamise, lõhkamise või lõhkamisega kaasnevate heidetega. Mäeeraldisel kasutada kavandatavate mäemasinate töötamisel ei teki seletuskirja kohaselt vibratsiooni, mis võiks avaldada negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale.

3.1.8. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete

alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht puudub. Lekete võimalik levik on lokaalne ning seda saab piirata operatiivsete meetmetega.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuv või planeeritav tegevus

Ülevaade olemasolevast ning planeeritavast maakasutusest ja kavandatud tegevusest on toodud ptk-s 3.1.1. Alale on kavandatud liivakarjäär, mistõttu maakasutus muutub (alles jäänud mets raadatakse) ja selle asemele rajatakse karjäär. Seda küll ajutiselt, sest pärast kaevandamist ala korrastatakse veekoguks.

Soomra VI liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa kehtivusaega ei muudeta.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad (sh maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime)

Täpsem ülevaade alal esinevatest loodusvaradest on toodud ptk-s 3.1.1.

Liiv looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatute loodusvaradega ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub kaevandatava ala maastik ja looduslik mitmekesisus täielikult. Maakasutus taastatakse kaevandamise lõppemisel.

Looduslikult on ala osaliselt metsamaa, osaliselt rohumaa, millel on teatud määral väärtus piirkonna elustikule. Seetõttu kaevandamise tulemusel elupaigad looma- ja taimeliikidele vähenevad teenindusmaa ulatuses. Toimub olemasoleva metsa raadamine. Veetarbimist alal ei toimu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasustusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Maavara kaevandamisega kaasneb mäeeraldise piires mäetööde käigus maastiku muutus ja olemasoleva taimkatte hävimine. Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega, võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneda võivateks peamisteks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja osakeste heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

Kaevandamistegevusega kaasneda võiva osakeste heitme või müra häiringu mõju ei ulatu

kaevandamistegevuseks kasutatavale tehnoloogiale õigusaktidega seatud tehnilistest piirangutest ja väljatava maavara looduslikust niiskusest tulenevalt eeldatavalt kaugemale kui 200 m. Kuivema ilma korral, avamaal võib toodangu transportimisel välisõhku paiskuv osakeste kogus tugevama tuule korral kanduda ka mainitust kaugemale. Selliste olukordade vältimiseks seatakse keskkonnaloale kõrvaltingimused asjakohaste leevendusmeetmete rakendamiseks.

Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on näiteks majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesub. Pikemas perspektiivis see taastub.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava karjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada. Karjäär ei asu tiheasustusalal.

Kultuurimälestised ning -pärand

Teenindusmaa ja mäeeraldise kagunurk kattub osaliselt kinnismälestise Kalmistu kaitsevööndiga (vid 11726). Taotluse kohaselt tuleb maavara kaevandamine ja kaeveõõne korrastamine kaitsevööndi alal korraldada vastavalt Muinsuskaitseameti kooskõlastusele.

Maa-ameti pärandkultuuri kaardirakenduse kohaselt on lähim pärandkultuuri objekt mäeeraldise teenindusmaa piirist u 23 m kaugusel. Selleks on Koolihoone Soomra kool.

Pärandkultuuri all mõistetakse Maa- ja Ruumiameti geoportaali pärandkultuuri andmebaasi tähenduses eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kätes.

Mõju Natura 2000 võrgustikule

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piires ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte. Lähim kaitseala on Nätsi-Võlla looduskaitseala, mille koosseisus on Natura 2000 alad: Nätsi-Võlla linnuala (RAH0000117) ja Nätsi-Võlla loodusala (RAH0000593) asuvad mäeeraldisest ligikaudu 760 meetri kaugusel.

Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 “Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” kohaselt on Nätsi-Võlla loodusala kaitse-eesmärgiks elupaigatüübid huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja

rabametsad (*91D0).

Nätsi-Võlla linnuala kaitse-eesmärgiks on piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e niidurüdi e rüdi (*Calidris alpina schinzii*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), väikepistrik (*Falco columbarius*), lauk (*Fulica atra*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), rabapüü (*Lagopus lagopus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hallõgija (*Lanius excubitor*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), sinirind (*Luscinia svecica*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), teder (*Tetrao tetrix*), mudatilder (*Tringa glareola*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Liivakarjääri tavapärane mõjuala on 250 meetrit mäeeraldise ja teenindusmaa välispiirist. Sellest tulenevalt ei ole Nätsi-Võlla linnuala ja loodusala võimalikus mõjualas.

Teatud liikide ja elupaigatüüpide puhul analüüsitakse väärtuse olemasolu (st kattumist EELISes oleva elupaigaga) laiemas puhvris kui 250 meetrit. Põhjavee toiteliste sootüüpide (7140, 7160, *7210, *7220, 7230) kaugus mäeeraldisest peaks olema vähemalt 1000 m ja rabadel (*7110) 500 m rabanõlvast[1]. Nätsi-Võlla loodusalal on raba elupaigatüüp (*7110), mille kaugus mäeeraldisest on 960 meetrit, jäädes võimalikust mõjualast välja. Siirde- ja õõtsiksoo (7140) jääb veidi üle kilomeetri kaugusele, jäädes samuti võimalikust mõjualast välja.

Kaljukotka puhul on puhver 5000 meetrit ning seetõttu jääb võimalikule mõjualale kaljukotka elupaik (KLO9124360). Kanaliste puhul on puhverala 1000 meetrit ja tedre elupaik (KLO9127847) jääb seega võimalikule mõjualale. Nätsi-Võlla linnualaga kattuvalt jääb tedre elupaik 760 meetri kaugusele ning kuna sama elupaik ulatub ka linnualast väljapoole, on selle kaugus umbes 390 meetrit.

Eeltoodust tulenevalt hinnatakse Natura eelhindamises mõju Nätsi-Võlla linnuala kaitse-eesmärgiks määratud kaljukotkale ja tedrele.

3.2.3.1. Natura-eelhindamine

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusalad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (nn loodusdirektiiv e LoD) ja 2009/147/EÜ (nn linnudirektiiv e LiD).

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) ja looduskaitseseaduse alusel toimub Natura hindamine keskkonnamõju hindamise menetluse raames. KeHJS § 3 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust,

mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt ebasoodsalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärke. Natura hindamise juures on oluline, et hinnatakse tõenäoliselt avalduvat mõju lähtudes üksnes ala kaitse-eesmärkidest. Tegevuse mõjud loetakse ebasoodsaks, kui tegevuse elluviimise tulemusena Natura 2000 ala(de) kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura hindamise esimeseks etapiks on Natura eelhindamine, mille eesmärgiks on kavandatava tegevuse tõenäoliste mõjude prognoosimine, mille tulemusena saab otsustada, kas ja millises mahus on vajalik liikuda asjakohase (ehk täis)hindamise etappi. Asjakohases hindamises viiakse läbi Natura alale avalduva tõenäoliselt ebasoodsa mõju detailne hindamine ning kavandatakse vajadusel leevendavad meetmed.

Käesolev eelhindamine koostatakse tuginedes olemasolevale teabele. Kasutatakse olemasolevaid materjale Natura 2000 võrgustiku ala ja kaitse-eesmärkide kohta.

Kavandatav tegevus ei ole seotud ühegi Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekorraldamisega ning ei aita otseselt ega kaudselt kaasa alade kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Kavandatav tegevus on Soomra VI liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa KL-520841 muutmine, et hõlmata olemasoleva mäeeraldisega maardla plokkide 30 kuni 33 maavaravaru. Laiendatava mäeeraldise ja teenindusmaa pindala on 3,94 ha ning loa kehtivuse lõppemise kuupäev on 18.01.2039.

Kuna Natura 2000 alal otsest kaevandustegevust ei toimu, siis võivad Nätsi-Võlla linnualale esineda vaid kaudsed mõjud, nt võimalik põhja- ja pinnavee režiimi muutused ning kaevandustegevusega kaasnev häirimine. Kuna kavandatav tegevus ei avalda linnualale otseseid mõjusid, siis ei toimu ala killustumist ega avaldu negatiivseid mõjusid ala terviklikkusele.

Tõenäoliselt ebasoodsate mõjude prognoosimine Natura ala kaitse-eesmärkidele

Teder (*Lyrurus tetrix*) on Eestis ebaühtlase levikuga regulaarne haudelind ja talvituja. Liik asustab mitmekesiseid elupaiku, eriti tähtsad on tema jaoks sood ja nende servakooslused. Talvisel ajal sõltuvad elupaigatingimused eelkõige soode servades asuvatest sobivalt märgade sookaasikute olemasolust. Liigile on iseloomulikud seltsingulised mängud kindlatel mänguplatsidel, mis püsivad enamasti aastast aastasse. Isaslindude mängude keskpaigad on valdavalt väga püsivad juhul kui ümbruskonnas on piisavalt sobivaid elupaigatingimusi kanadele sigimiseks ja viimased aktiivselt mängu külastavad. Alates eelmise sajandi keskpaigast esineb tedre arvukuses üldine langustrend. Peamisteks ohuteguriteks on elupaikade kvaliteedi langus, elupaikade hävimine - eelkõige läbi rohumaade ja sooservade kuivendamise mõjude ning elupaikade killustumine, röövlus ja häirimine. Elupaikade säilitamine ja röövluse ning häirimise mõju vähendamine on peamised tingimused liigi soodsa seisundi saavutamiseks. Vaatamata hetkel veel küllaltki kõrgele arvukusele on oluline arvukuse languse peatamine. Sigiva asurkonna suurus Eestis 6000–12000 haudepaari. *III kaitsekategooria. IUCN staatus: väljasuremisohus.*

Tedre elupaik KLO9127847 hõlmab peamiselt Nätsi-Võlla rabalaama. 2020. aasta lausloendusel tuvastati selles elupaigas kokku 75 kukke ja minimaalselt 23 kana. Loendatud tedred paiknesid peamiselt linnualal ning Alu ja Kiraste külas leidus tetresid ka kaitsealaga külgnevatel aladel. Viidatud inventuuri tulemustele tuginedes järeldati, et tedre arvukus on linnualal selgelt langenud. Liigi soodsa seisundi saavutamiseks on vajalik jätkuv koosluste range kaitse, kuivendusest hoidumine ja veerežiimi taastamine. Senisest enam tähelepanu vajab piirnevate kaitsealast välja jäävate soode ja soometsade seisundi säilitamine. Sellised piirnevad sookooslused on osa linnuala kaitstavate liikide asurkondade elupaikadest ja nende kahjustamisega kaasneb otsene negatiivne mõju Natura alale. Lisaks elupaiga muutustele on ohuteguriks ka röövlus ja häirimine.

Soomra VI liivakarjääris toimub veealuse maavara kaevandamine veetaset alandamata. Seega jääb muutumatuks ka piirkonna veebilanss. Ka Loodusekspert OÜ töös on leitud, et Soomra VI ei asu soo lähedal, st ei ole isegi eelduseid sooserva kuivendusefekti tekkeks või selle teoreetiliseks võimendamiseks, mis on eelduslikuohufaktorina (sooserva alade intensiivne maakasutus jms) esile toodud 2020. a läbi viidud Nätsi-Võlla Natura linnuala tedre, öösorri, rähnide ja laanepüü inventuuris. Arvestades eelnevat ning tedre elupaiga kaugust mäeeraldisest, ei ole eelduseid sooserva kuivendusefekti tekkeks või selle võimendamiseks.

Häirimist võib defineerida kui looma käitumise kõrvalekallet tavapärasest ootamatu teguri ilmnemisel looma läheduses. Häiriva teguri ilmnemisele reageeritakse senise tegevuse katkestamise, valvsuse ja sageli ka põgenemisega (Blanc et al. 2006). Lindudel põhjustab see energeetiliselt kulukat lendutõusu, toitumis- ja puhkamisaja vähenemist ning võib muuta linnud märgatavaks röövloomadele. Võib toimuda pesade hülgamine ning kurnade ja pesakondade hävimine jahtumise ja röövluse mõjul. Sage inimeste kohalolu võib tõrjuda kanalised välja neile sobivatest elupaikadest. Häirimise mõju sõltub suurest hulgast omavahel seotud teguritest, nagu lindude arv, sugu ja vanus; inimtegevuse kaugus, intensiivsus ja iseloom; toidu ja varjetingimuste kättesaadavus ja levik (Storch 2000). Kanalised on häirimise suhtes eriti tundlikud mängude ajal, talvel ning pesakondade kasvatamise ja sulgimise ajal (Storch 2000). Mänguperioodil põhjustavad häirimist peamiselt looduses läbi viidavad kontrollimatud rekreatiivsed tegevused (linnuturism, loodusfotograafia, räätsamatkad jm) ja kultuurmaastikes paiknevatel mängudel vähesel määral põllumajanduslik tegevus. Poegade kasvatamise perioodil põhjustavad häirimist lindude pesitsusperioodil tedrele sobivates elupaikades teostatavad metsamajanduslikud tööd.

Mängud toimuvad tasasematel lagedatel aladel pesitsemiseks sobivate kohtade lähedal, peamiselt rabades, siirdesoodes, madalsoodes ja vähem heinamaadel, sooniitudel, põldudel, metsalagendikel, raiesmikel. Kõige olulisemaks elupaigaks poegade kasvatamisel on sooservad.

Üheks taristu (milleks on muu hulgas ka karjäär) mõjukomponendiks on selle kasutamisega kaasnev müra. Soomes on näidatud, et maantee liiklusmüra põhjustab kahekordset kanaliste asustustiheduse vähenemist vähemalt kuni 500 m kauguseni müraallikast, kusjuures asustustihedust uuriti kuni 1 km kauguseni teest (Räty, 1979). Tee mürast tulenev mõju avaldus enam laanepüü ja metsisekukkede ning oli väiksem tedre, rabapüü ja emametsiste

puhul. Ülevaateuuringus (Shannon et al., 2015) on leitud, et inimtekkeline müra kujutab lindudele mitmesuguseid ohte ja võib osutuda oluliseks lindude arvukust konkreetses piirkonnas limiteerivaks mõjuteguriks alates müratasemest 40 dBA. Viigipuu ja Tilgar (2017) ülevaateartikli järgi põhjustab erinevate uuringute põhjal mõõduka tugevusega (40-45 dBA) müra häiringuid lindude laulus ja häälitsustes. Müra tugevuse suurenemisel ilmevad aga ka kõrvalekaldeid käitumises, füsioloogias ja sigimises (Viigipuu & Tilgar, 2017). Kanaliste puhul on näidatud, et müratasemе tugevusest olulisem on mürafooni muutus - taustafooni ületamine 10 dB võrra on populatsioonile negatiivse mõjuga (Blickley et al., 2012). Seda näivad kinnitavat ka Eestis hiljuti läbiviidud uuring (Tilgar & Ojaste, 2024).

Kehtivale loale on kantud kõrvaltingimus, mille kohaselt kaevandamine (sealhulgast väljavedu mäeeraldiselt) on lubatud esmaspäevast reedeni (ajavahemikus 8.00–17.00). Muul ajal, sh nädalavahetustel ja riigipühadel on kaevandamine ja töötamine keelatud. Antud tingimus jääb kehtima ka loa uutmisel.

Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlemisel on tehtud müra modelleerimine (OÜ Alkranel, 2023). Keskkonnaloa muutmisega taotletav laiendus paikneb linnualale lähemal ehk mäeeraldis nihkub linnuala poole. Varasema modelleerimise tulemusena ei ulatunud linnualale ja väljapoole linnuala jäävale tedre elupaika olulist müra. Arvestades, et mäeeraldise piir nihkub umbes 90 meetrit lähemale, ei saa müra mõju pidada oluliseks. Jätkuvalt ei jõua oluline müratase Nätsi-Võlla linnualani, mis on peamine tedre elupaik. Isegi, kui elupaiga serva jõuab mürahäiring üle 40 dB või taustafooni ületamine 10 dB võrra, toimub see elupaiga mastaabi mõttes väikesel osal ja mõju ei ole oluline.

Kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*) on haruldane rabade haudelind, kes eelistab pesitseda suurtes soolaamades, rajades oma pesa tavaliselt sooserva või -saare metsa. Kaljukotkale on oluline lagesoo kui optimaalse toitumisala osakaal elupaigas: ta eelistab soomaastikku, kus seda on keskmisest rohkem. Pesa rajab liik tavaliselt männile, harvem kuusele ja haavale, sooservast keskmiselt 60 m kaugusele. Kaljukotka kodupiirkonna (pesitsuselupaik ja peamine toitumisala) moodustavad pesast 5 km raadiusesse jäävad looduslikud ja poollooduslikud elupaigad. Kriitilise tähtsusega on soo, eriti lagesoo osatähtsus kodupiirkonnas, tehislikke elupaiku välditakse. Eesti kaljukotkapopulatsiooni mõjutab kõige enam toitumisalade - lagesoo ja sooserva metsad - hävinemisest ja kvaliteedi langusest tingitud metsakanaliste ja lagesoo kurvitsaliste arvukuse langus. Järjest enam muutub arvestavamaks häirimise ohutegur. Sigiva asurkonna suurus Eestis 55-65 paari. *I kaitsekategooria. IUCN staatus: ohualdis.*

Elupaik KLO9124360 asub mäeeraldisest umbes 820 meetri kaugusel hõlmates kogu Nätsi-Võlla rabalaama. Liigi pesa asub Salusaarel, ~7 kilomeetri kaugusele mäeeraldisest. Toitumisala perimeetrisse jääb kogu rabalaam ja sooserva metsad, mida kavandatav tegevus ebasoodsalt ei mõjuta. Kuna laiendamise tõttu ei halvene toitumisala seisund, ei ole eeldada ka sookurvitsaliste ja metsakanaliste kui peamiste saakobjektide, arvukuse langust.

Arvestades pesa kaugust mäeeraldisest on objektiivse teabe põhjal välistatud mürahäiringust tulenevad ebasoodsad mõjud.

Järeldus

Natura eelhindamine jõuab järeldusele, et kavandataval tegevusel puuduvad ebasoodsad mõjud Nätsi-Võlla linnualale ja selle kaitse-eesmärkidele. Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust kavandatava tegevuse elluviimisega ei kahjustata.

Muud liigid

Mäeeraldisest umbes 220 meetri kaugusel asub hiireviu (*Buteo buteo*, KLO9120128) elupaik. Hiireviu on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ja arvatud looduskaitseseaduse alusel III kategooria kaitsealuste liikide hulka. Arvukus varieerub Eestis erinevatel andmetel 5000 kuni 6000 paari vahel. 2025. aasta EELISesse kantud vaatlustulemused näitavad, et vana pesa ega pesapuud ei olnud; elupaigast säilinud vaid servaosa, hiireviud vaadeldud läheduses tiirlemas, uut pesa ei leitud. Olenemata sellest saab anda hinnangu, et otsest elupaiga kadu hiireviule ei avaldu. Karjääri tööga ei muutu kohalik veerežiim, mistõttu ei muutu ka liigi elupaiga struktuur.

Rukkirääk (*Crex crex*), kelle elupaik KLO9127788 asub umbes 230 meetri kaugusel, on laialt levinud haudelind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning kes on arvatud looduskaitseseaduse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kategooria kaitsealuste liikide hulka. Rukkirääk asustab erinevaid avamaastikke. Rukkiräägu arvukust võib viimase 40 aasta jooksul pidada suhteliselt stabiilseks, puudub pikaajaline selge trend. Esineb arvukuse tugevaid lühiajalisi kõikumisi. Siiski on rukkiräägu arvukus viimasel kümnendil pidevalt vähenenud, eelkõige Lääne-Euroopas. Seepärast on Eestil kui suhteliselt heas seisus rukkiräägu populatsiooniga alal oluline tähtsus liigi elupaikade säilitamisel. Rukkiräägu arvukuse vähenemise peamiseks põhjuseks on intensiivne põllumajandus (pesapoegade hukkumine kultuurmaadel). Kavandatava tegevusega ei kaasne sellised mõjufaktoreid, mis liiki oluliselt mõjutaks.

Looduseksperт OÜ töös on näidatud III kaitsekategooriasse kuuluvate kuklaste pesad. Neist üks pesa jääb laiendatavale alale. Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 58 tuleb pesa ümberasustamiseks küsida nõusolek Keskkonnaametilt.

Vastava meetmega tuleb loa muutmisel arvestada.

Mäeeraldisest 630 m edelas asub III kaitsekategooria linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaik KLO9135984. Laanepüü on Linnudirektiivi I lisa ja Linnudirektiivi II lisa A osa liik ning Eesti Punase nimestiku alusel ohualdis. Ei ole välistatud, et müra mõjutab ka selle liigi puhul isaste mängu. Mänguaeg on nii hilissügisel kui ka varakevadel, kuid loas töödele seatud kellaajaline piirang ei pruugi kattuda liigi mänguga. Ettevaatusprintsiibist lähtuvalt tuleb laanepüüle müra mõjude vähendamiseks rajada kooritud materjalist karjääri edelaküljele müratõkkevall. Lisaks sellele ei tohi mõjutada liigi elupaiga veerežiimi. Kuna karjäärist vett välja ei juhita, ei ole ette näha piirkonna veereziimi muutusi.

Seega arvestatakse loa muutmisel, et karjääri edelaküljele tuleb rajada müratõkkevall.

Mäeeraldisest ca 4 km kaugusel on must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaik (KLO9128701) ja Lindi looduskaitseala (EELISe id 1025611127), kuid 16 - 19 km kaugusele jääb lisaks veel neli must-toonekure elupaika (KLO9128713, KLO9137281, KLO9128702 ja KLO9137820).

Must-toonekurg on EL linnudirektiivi I lisa liik (langeva arvukusega) ja Eesti Punases nimestikus hinnatud kriitilises seisundis (CR) olevaks. Liigi kaitse tegevuskava[2] järgi kuulub must-toonekurg praegu Eesti enim ohustatud linnuliikide hulka, vaatamata tema kõrgele kaitsestaatusele ja suhteliselt intensiivsele kaitsetegevusele. Eesti must-toonekure populatsiooni vähenenud produktiivsuse üheks põhiliseks põhjuseks peetakse toitumisalade halvenenud kvaliteeti.

Toitumisalade degradeerumine jaguneb kolmeks: siirdekalade rännet takistavate paisude rajamine vooluveekogudele, looduslike toitumisalade kadumine ja metsa kuivendamine ning olemasolevate toitumisalade kvaliteedi vähenemine. Valdavalt on liigile toitumiseks sobivaimad väikesed vooluveekogud, kusjuures liigi toitumispiirkond võib ulatuda kuni 40 km kaugusele pesast, kuid suurem osa toitumispaikadest asub siiski pesast kuni 20 km ulatuses. Must-toonekurg toitub ka kraavides, kuid sealne tugev veerežiimi muutus põuasel perioodil mõjub liigile pigem ökoloogilise lõksuna, sest suvine toidupuudus võib põhjustada pesitsuse ebaõnnestumist.

Soomra VI liivakarjääri kaevandatud maa plaanitakse korrastada ca 2 m sügavuseks tehisveekoguks. Arvestades, et piirkonnas on mitu must-toonekure elupaika, tuleb korrastamisel kujundada veekogu must-toonekurele sobivaks toitumisveekoguks ja kahepaiksetele sigimisveekoguks. Must-toonekurele sobib toitumiseks veekogu osa, mille sügavus on kuni 0,5 m. Seepärast tuleb karjääri korrastamisel osa veekogust ja selle kaldad laugeks tasandada, eriti põhjakaldad, et madal vesi seal päikese käes kergemini soojeneks. Sellistes oludes kujunevad soodsad tingimused ka konnakulleste toitumiseks ja kiireks arenguks.

Seega arvestatakse loa muutmisel, et karjääri korrastamisel tuleb osaliselt rajada must-toonekurele sobivad toitumisveekogud ja kahepaiksete sigimisveekogud.

Arvestades kaitsealuste linnuliikide ohtrust lähipiirkonnas, tuleks raadamistööd ja pinnase koorimine teha väljaspool üldist lindude pesitusperioodi, mis kestab 15.04-15.07.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed. Keskkonnaloa omanikul on kohustus hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst (MaaPS § 93 lõige 1).

Soomra VI liivakarjääri kavandatava tegevuse võimalik mõju inimese tervisele ja heaolule on seotud eelkõige müra, tolmu, transpordi ning võimalike avariiolukordadega. Taotletava laienduse varu kaevandamisega ei kaasne kehtiva loaga määratud kaevandamistehnoloogia muutuseid ning täiendavaid masinaid ei lisandu.

Teenindusmaale lähimad hooned asuvad elamumaa sihtotstarbega Peedi katastriüksusel (tunnus 62401:001:0309). Põhja suunas asuvad maatulundusmaa sihtotstarbega Kooli (tunnus 15905:001:0101) ja Uuetoa (tunnus 15905:001:0088) katastriüksustel hooned vastavalt ligikaudu 85 m ja 250 m kaugusel teenindusmaast. Ülejäänud hooned jäävad teenindusmaast kaugemale kui 800 m.

Kaevandamise ajal on mäeeraldise piirist väljapoole levivaks peamiseks mõjuks kasutatavate masinate tekitatav müra ja tolm. Seletuskirja kohaselt sisaldab looduslikus lasundis olev materjal piisavalt niiskust, mistõttu materjali eemaldamisel lasundist praktiliselt tolmu ei teki. Samuti ei levi masinate töötamisel karjääris astangu all ja/või puistangute vahel masinatest tulenev müra oluliselt karjääri alast kaugemale.

Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlemisel on tehtud müra modelleerimine. Müra modelleerimise töös on esitatud tingimused, mille järgimisel Soomra VI karjääris kaevandamisega ei ületata lähimate vastuvõtjate asukohas päevase aja müra piirväärtust. Taotletaval laiendusel jätkatakse kaevandamist samade masinate ja sama tehnoloogiaga, mis on kasutusel olemasolevas Soomra VI karjääris ja millega on müra modelleerimisel arvestatud.

Tolmu võib tekkida teenindusmaa piires kuival aastaajal katendita teedel maavara transportivate veoautode liikumisest. Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltuvad peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Tolmu levikut külgnevatele aladele vähendavad mäeeraldise piirialadel katendi puistangud ning mäeeraldise alal maavara ja toodangu puistangud. Maavara veol tekkida võivat tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjäärisiseste teede niisutamisega.

Soomra VI liivakarjääris ei toimu lõhketöid ning mäeeraldisel kasutada plaanitavate mäemasinate töötamisel ei teki seletuskirja kohaselt vibratsiooni, mis võiks avaldada negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale. Kõige suurem on vibratsiooni mõju kasutatavate masinate juhtidele ehk operaatoritele. Tehniliselt korras masinate kasutamisel on vibratsioon lubatud piirides ning mõju töötajatele minimaalne.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust kaevandamisel ümbruskonnale ei kaasne.

Võimalik mõju inimese tervisele ja heaolule võib kaasneda ka avariiolukorras, kui kaevandamiseks kasutatavast tehnikast lekib kütust või määrdeaineid. Seletuskirja kohaselt on avariiolukorra tekkimise tõenäosus väike, kui kasutatakse tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldatakse. Masinate suuremahulisi hooldusi ja remonttöid karjäärialal teha ei plaanita ning avariide likvideerimise viisid planeeritakse kaevandamise projektis.

Mäeeraldisele lähimatel Kooli ja Peedi katastriüksustel asuvad puurkaevud PRK0062385 ja

PRK0060744. Seletuskirja kohaselt ei mõjuta Soomra VI liivakarjääris kaevandamine nimetatud puurkaevude veetaset ega vee kvaliteeti.

Soomra VI liivakarjääri maavaravaru kaevandamisega ei ole oodata ebasoodsa mõju avaldumist piirkonna keskkonnaseisundile, inimeste heaolule, tervisele või varale. Kaevandamise lõpetamisel ja karjääriala korrastamisel lakkavad tootmistegevusega seotud mõjud.

Inimese tervise ja heaolu häiringute leevendamiseks on taotluses ja seletuskirjas kirjeldatud katendivallide rajamist müra ja õhusaaste leviku tõkestamiseks, karjääri töö kavandamist päevasel ajal, karjääri siseteede niisutamist kuival aastaajal vajadusel, tehniliselt korras kaevandamistehnika kasutamist ning tehnika hooldamise ja remondi tegemist selleks kohandatud alal. Lisaks tuleb võimaliku avariiolukorra likvideerimiseks tagada, et karjääris töötajatel oleks teada kindel tegevusplaan ja olemas vajalikud töövahendid.

Ümbruskonna maad (mis ei ole hõlmatud kaevandamisega) on valdavalt kasutuses metsamaana. Tegemist on hajaasustusega. Soomra VI liivakarjääri laiendamine ja töötamine ei piira otseselt ümbruskonna põllumaade kasutamist ega metsa hooldamist ja kasvatamist.

Lähipiirkonnas suurtööstuseid teadaolevalt ei ole.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistetavalt võib tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla maavarade kaevandamisel ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämisel. Keskkonnaloale kõrvaltingimuste seadmise eesmärk on leevendada kaevandamisest tulenevaid häiringuid eluhoonete ümbruses ja õuealal ajal, mil väljakujunenud, valdavaks saanud tööaega silmas pidades viibivad elanikud kõige tõenäolisemalt kodus.

Kuivõrd keskkonnaloa andmisest keeldumiseks pole alust, on otstarbekas kaaluda keskkonnaloale kõrvaltingimuste lisamist tekkida võivate keskkonnahäiringute vähendamiseks.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Eelnevast lähtudes võivad Soomra VI liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamistegevusega kaasnevateks peamisteks mõjudeks olla mõju välisõhule (tolm, müra) ja maastikule.

3.3.1. Mõju suurus, mõjuala ulatus, mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg, mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöörduvus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 200 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tolmuhäiring. Arvutuslikult jäävad mõju suurused kehtestatud piirnormidesse, kuid vajadusel tuleb teostada kontrollmõõtmisi.

Kaevandamistegevusega kaasnevad häiringud avalduvad kaevandamise käigus keskkonnaloa kehtivusaja jooksul. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel otseseid

mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring.

Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu järelduste kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju, samas ümberkaudsetele elanikele tavapärasest mõnevõrra rohkem häiringuid (müra, õhusaaste) võib siiski tekkida. Siiski võib eeldada, et häiringute esinemine on leevendatav ja võimalik. Asjaõigusseaduse § 143 lõige 1 sätestab, et kinnisasja omanikul ei ole õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud. Kaebuste korral tuleb häiringute intensiivsust mõõta ning vajadusel korraldada töö karjääris ümber.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole.

3.3.3. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – peamiselt metsamaad, vähesel määral ka põllumaad. Tegemist on hajaasustusega. Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole.

Soomra VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaast teisele poole Kihlepa-Lepaspea maanteed ida poole jääb Dozerland OÜ-le kuuluvad Soomra II kruusakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/319057 mis kehtis kuni 05.07.2025 ning Soomra V liivakarjäär, mille kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/329334 ja kehtib kuni 12.06.2032.

Soomra II kruusakarjääri ja Soomra V liivakarjääri kohta koostati ühine korrastamisprojekt, mille rakendamis nõusolekut on Keskkonnaametilt küsitud. Projekt on hetkel täiendamisel. Projektis on välja toodud mäeeraldiste kaevandatavad jääkvarud seisuga 30.09.2024. Projektis on märgitud, et Soomra II kruusakarjääri kaevandatav varu on praktiliselt ammendunud ja Soomra V liivakarjääri kaevandatav varu on 17.277 tuh m^3. Mäetööde käigus väljatakse Soomra II ja Soomra V mäeeraldise piiril olev poolsaar. Maa- ja Ruumiameti ortofoto alusel on nimetatud poolsaar praeguseks väljatud.

Seega kumulatiivne mõju ei suurene.

Soomra VI liivakarjäärist u 400 m kaugusele põhja poole jääb OÜ Soomra Kruus Soomra III liivakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on nr L.MK/323352 kehtivusega kuni 17.06.2028. 640 m kaugusele põhja poole jääb OÜ Nurme Teedeehitus Soomra kruusakarjäär, mille maavara kaevandamise keskkonnaluba on L.MK/317843 kehtivusega kuni 02.05.2033.

Liiva- ja kruusakarjääride tavapärane mõjuraadius on keskmiselt 200 m seega eeldatavad mõjud omavahel ei kattu ning kumulatiivne mõju ei suurene.

Soomra VI liivakarjäärist u 800 m kaugusele on planeeritud kaitsetööstuspark. Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringus raames hinnati ka koosmõju karjääridega eelkõige müra aspektist. Aruandes on märgitud, et *Pärnu 1 eelvalikuala ümbruses asuvatest olemasolevatest võimalikest müraallikatest võib eelkõige välja tuua eelvalikualast ida- ja kirdesuunas asuvad karjäärid (Soomra liiva- ja kruusakarjäärid), millest lähim (Soomra VI liivakarjäär) jääb ca 900 m kaugusele Pärnu 1 eelvalikuala idapiirist ning ca 2,5 km kaugusele katseplatsi (kavandatava tegevuse puhul kõige olulisem müra tekkekoht) võimalikust asukohast. Igapäevase tootmistegevusega kaasnev müra tekib kaitsetööstuspargis valdavalt siseruumides ning eelvalikuala piiridest väljaspool märkimisväärset pidevat tööstusmüra ei esine, seega jääb karjääride piirkonnas asuvates elamupiirkondades (eelkõige Soomra külas) selgelt domineerivaks karjäärides igapäevaselt töötavate masinate ja seadmete müra (ekskavaatorid, laadurid, kallurid) ning kaitsetööstuspargist lähtuvate tööprotsessidega kaasnev müra (mis tekib eelkõige siseruumides) ei suurenda piirkonna mürafooni.*

Seega koosmõju ei esine.

Keskkonnaloa omanik peab siiski täitma kõiki asjakohaseid õigusaktides sätestatud nõudeid ja loale kantavaid kõrvaltingimusi ning tegema omalt poolt kõik võimaliku, vähendamaks tekkivate keskkonnahäiringute esinemist ning levimist.

3.3.4. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Soomra VI liivakarjääris kaevandamisega kaasneda võivaid keskkonnahäiringuid on pikemalt käsitletud käesoleva eelhinnangu punktides 3.1.5., 3.1.7 - 3.1.8., 3.2.3.-3.2.4 ja 3.3 ning siinkohal ei korrata.

Kehtivale keskkonnaloale on kantud järgmised tingimused:

1. Soomra VI liivakarjääri väljaveotee tuleb muuta tolmuvabaks.
   2. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 ℃ ning toimub kaevandamistegevus, on keskkonnaloa omanikul kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid, platse ja puistanguid. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta;
2. Kaevandamise esimeses etapis rajatakse müratõkkevall Peedi kinnistu põhja-ja läänepoolsesse külge. Kui mäeeraldise põhja- ja läänepoolsed osad on ammendatud ja töödega liigutakse edasi, liigutatakse müratõkkevallid Peedi kinnistu lõunapoolsesse ossa.
3. Müramõõtmised tuleb teostada järgmistel etappidel: 1. Pärast müratõkkevalli rajamist, kui kaevandatakse Peedi kinnistule kõige lähemal paiknevas karjääriosas. 2. Tööprotsessis, kus tegevus on jõudnud Peedi kinnistust kõige kaugemasse karjääri loodeossa, siis kui soovitakse otsustada müratõkkevalli eemaldamise võimalikkuse üle. Müra peaks olema mõõdetud karjääri müratõkkevalli juures.
4. Kaevandamine (sealhulgast väljavedu mäeeraldiselt) on lubatud esmaspäevast reedeni

(ajavahemikus 8.00–17.00). Muul ajal, sh nädalavahetustel ja riigipühadel on kaevandamine ja töötamine keelatud.

5. Peedi (katastritunnus 62401:001:0309) kinnistu omanikule tuleb tagada juurdepääs Kihlepa-Lepaspea teelt oma kinnistule kogu kaevandamisaja vältel igal ajal.
6. Kaevandaja peab tagama ohutuskujad oma kinnistu piirist selliselt, et ei tekiks ohtu varale ja inimeste tervisele.
7. Kui piirkonnas peaks põhjavee tase langema või vee kvaliteet langema, tuleb kaevandajal rajada omal kulul uued kaevud ja tagada lähiümbruses elavatele elanikele tarbe- ja joogivesi.

o9. Kaitsealuste kuklaste pesad tuleb enne kaevandamist teisaldada vähemalt 500 m kaugusele sarnaste kasvukohatingimustega alale vastavalt kehtivale Vabariigi Valitsuse 15.07.2004 määrusele nr 248 „Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord“.

Eelhinnangus esitatud kaalutluste alusel kavandab Keskkonnaamet keskkonnahäiringute leevendamiseks täiendavalt lisada keskkonnaloale järgmised asjakohase kõrvaltingimuse:

1. Transpordivahendite kiirus mäeeraldisel ja selle teenindusmaal ei tohi ületada 20 km/h. Selle reguleerimiseks paigaldada teenindusmaale liiklusmärk
2. Karjääri tegevusega seonduva õhusaaste leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5⁰ C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta.
3. Mäeeraldisel asuv kuklase pesa tuleb enne laiendataval alal tööde alustamist ümber asustada. Selleks küsida nõusolek Keskkonnaametilt.
4. Säilitada puhvertsoon, mis kaitseb kalmistu ala kultuurkihti varisemise eest ning võimaldab kalmistule vaba ligipääsu igast küljest. Kalmistu vahetus läheduses Kalmu kinnistu kagunurgas tuleb tagada turvaline ja lauge üleminek karjääri põhjast kalmistu alani.
5. Kavandatavad tegevused, sh materjalide ladustamine ja kuhjamine peavad jääma riigitee katte servast vähemalt 13 m kaugusele.
6. Maavara väljaveoks kasutatakse riigitee nr 19108 olemasolevat ristumiskohta km 11,687. Täiendavaid ristumiskohti riigiteele mitte planeerida.
7. Kooritavast katendist moodustada enne laiendataval alal maavara väljamisega alustamist Kooli kinnistu suunale vähemalt 5 m kõrgune katendist vall.
8. Laanepüüle müra mõjude vähendamiseks rajada esimesel võimalusel, kuid enne laiendataval alal maavara väljamist kooritud materjalist, karjääri edelaküljele vähemalt 5 m kõrgune müratõkkevall.
9. Karjääri korrastamisel tuleb osaliselt rajada must-toonekurele sobivad toitumisveekogud ja kahepaiksete sigimisveekogud.
10. Arvestades kaitsealuste linnuliikide ohtrust lähipiirkonnas, tuleb raadamistööd ja pinnase koorimine teha väljaspool üldist lindude pesitusperioodi, mis kestab 15.04-15.07.

Vajadusel täpsustatakse keskkonnaloale kantavate kõrvaltingimuste sõnastust keskkonnaloa andmise korralduses.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektil ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
2. eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
3. eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
4. mäeeraldisel maastik kaevandamistööde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem osaliselt taastatav maa-ala korrastamisega.

KeHJS § 11 lõike 8^1 kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6^1 lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmneda võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine, esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3^3 lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3^3 lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga.

Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6^1 lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmneda võivat olulist ebasoodsat keskkonnamõju.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2^2 alusel 14.10.2026 kirjaga nr DM-136711-9 Soomra VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks.

Ette antud aja jooksul esitati arvamusi.

Maa- ja Ruumiamet märkis oma 21.10.2026 kirjas nr 7-1/26/9276-3 (KOTKAS 23.10.2026 nr DM-136711-10) järgmist: Arvestades, et maavara väljavedu karjäärist toimub mööda teed, mida kasutab ka Peedi kinnisasja (katastritunnus 62401:001:0309) omanik, palume lisada

muudetavale keskkonnaloale järgmine kõrvaltingimus: „Keskkonnaloa omaja on kohustatud tagama väljaveotee heakorra selliselt, et tee oleks sõiduautodele läbitav avalikult kasutatavalt Kihlepa-Lepaspea teelt Peedi kinnisasjani (katastritunnus 62401:001:0309).“ Muud märkused eelnõu osas puuduvad.

Tee omanikul on igal ajal õigus kehtestada tee kasutamiseks tingimused vastavalt vajadustele.

Märgime, et kehtivale loale on kantud tingimus, mille kohaselt tuleb Soomra VI liivakarjääri väljaveotee muuta tolmuvaks terves ulatuses. Tingimus määrati kehtivale loale tolmuhäiringute vähendamiseks. Antud tingimus jääb keskkonnaloale kehtima.

Transpordiamet märkis oma 26.10.2026 kirjaga nr 7.1-7/26/9291-10 (KOTKAS 27.10.2026 nr DM-136711-11), et nõustutakse KMH algatamata jätmisega ja täiendavad ettepanekud eelnõule puuduvad.

[1] Paal & Leibak 2013. Eesti soode seisund ja kaitstus (ptk 7.5.2 Soovitusi puhvertsoonide rajamiseks lk 128-130). https://www.digar.ee/arhiiv/et/download/113298
[2]https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2021-05/must_toonekure_kaitse_tegevuskava.pdf

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa- ja Ruumiamet, Muinsuskaitseamet, Transpordiamet

Merike Rosin 5447 0092 (maapõu)
merike.rosin@keskkonnaamet.ee

Liis Sinijärv 53064783 (looduskasutus)
liis.sinijarv@keskkonnaamet.ee

Rita Miller 53011496 (loodushoiutööde osakond)
rita.miller@keskkonnaamet.ee